

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

2
ДИНАРА

ГОДИНА
XXXIV

БРОЈ
1113

27. IV 1973.

ЛЕТКОМ

ГРИНГО

У НОВОЈ ЕПИЗОДИ

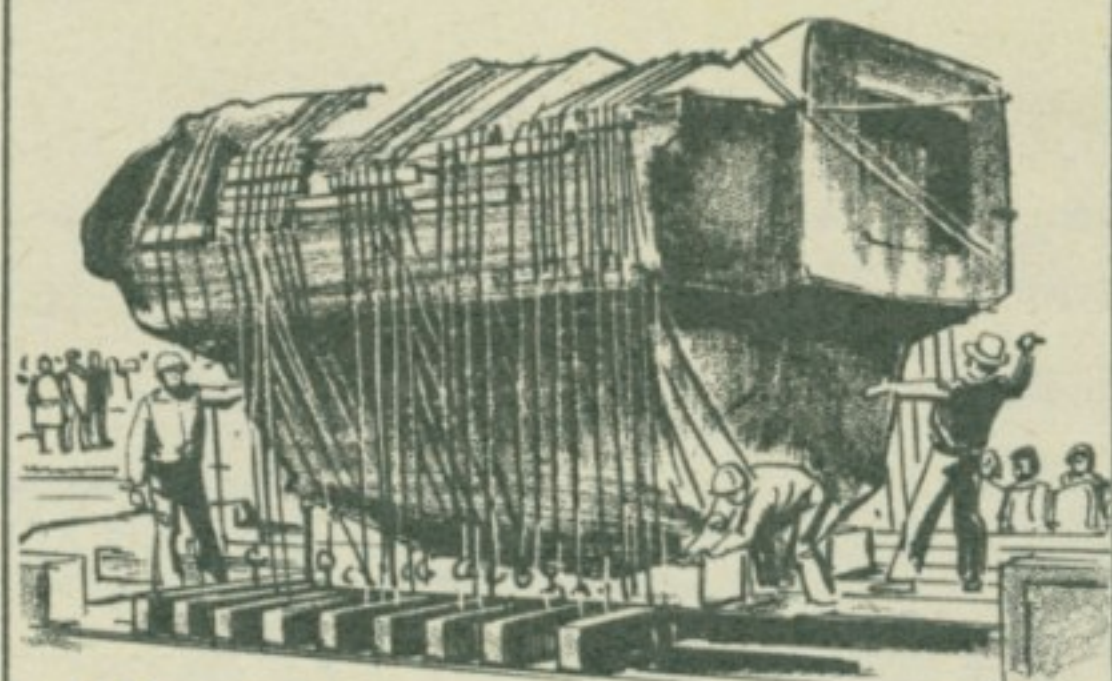
Ripley

Веровати или не!

НАЈСВИРЕПИЈИ МУЖ У ИСТОРИЈИ

Када је турском султану
И БРАХИМУ
(1615-1648)
ДОСАДИО
ЊЕГОВ ХАРЕМ
ОН ЈЕ
СВАКУ ОД
1000 СВОЈИХ ЖЕНА
УШИО У ЦАК
И ЦАКОВЕ
БАЦИО У
БОСФОР.

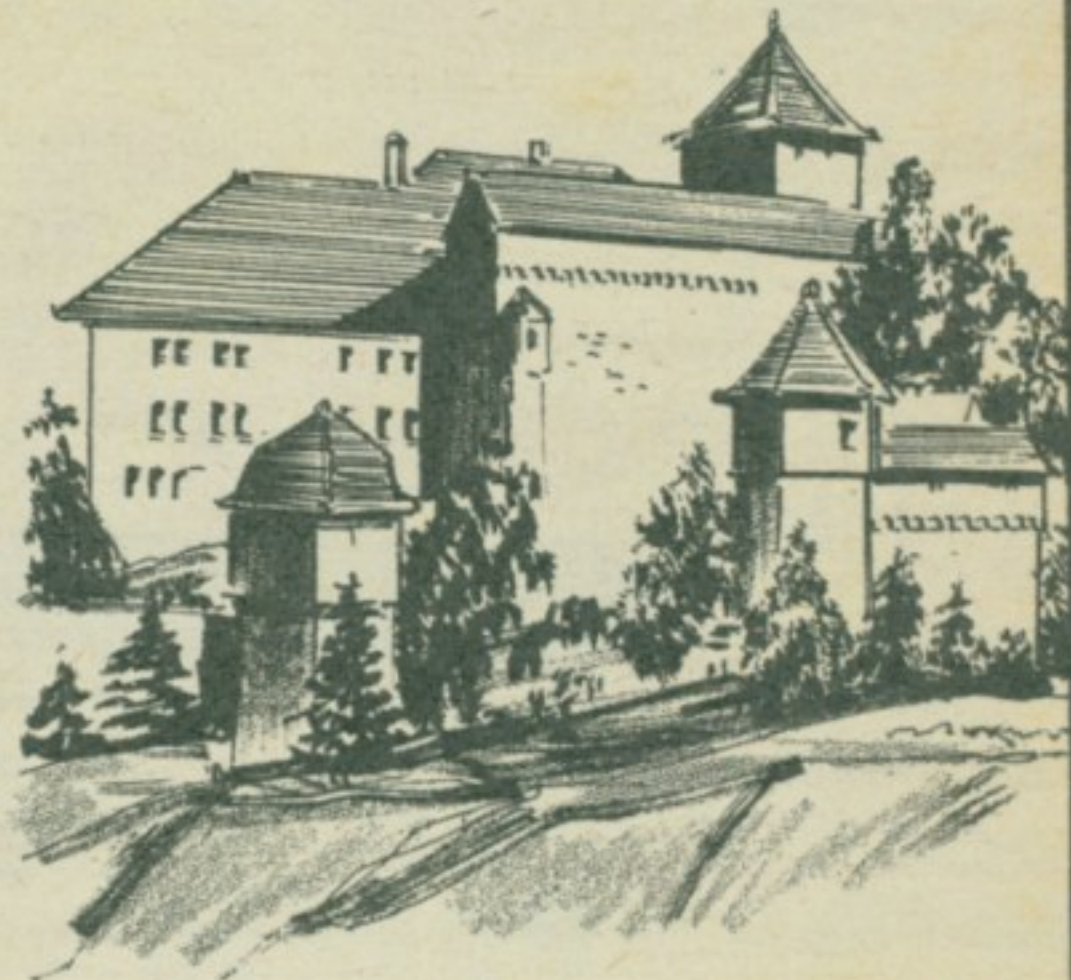

ШИНОВСКА СТАТУА
ТЛАЛОКА,
МЕКСИЧКОГ БОГА КИШЕ,
ПРЕНЕСЕНА ЈЕ 1964. ГОДИНЕ
У НОВИ АРХЕОЛОШКИ МУЗЕЈ
У МЕКСИКО СИТИЈУ.
ИАКО ЈЕ ЗА
ПРЕНОШЕЊЕ
ИЗАБРАН
СУШНИ ПЕРИОД,
ТОГ ДАНА ЈЕ
БЕЗ ПРЕСТАНКА
ПАДАЛА КИША.

АДСАР КАН

ИЗ БЕРЕЛИЈА
(ИНДИЈА)
БЕЗ ОДМОРА
ЈЕ ВОЗИО
БИЦИКЛ
113 ЧАСОВА
И 5 МИНУТА.
(1955)

ЗАМАК
ШТЕТЕН
У НЕМАЧКОЈ
БЕК 823 ГОДИНЕ
ПРИПАДА ПОРОДИЦИ
ШТЕТЕН
- САГРАЂЕН ЈЕ
1150. ГОДИНЕ.

ЈУЖНОАФРИЧКИ ЈАСТРЕБ КОКОШАР

ЈЕДИНА
ЈЕ
ПТИЦА
ГРЛАВИЦИЈА
КОЈА ПЕВА.

НА ГРБУ

ФРАНЦУСКОГ ГРАДА
СОВА
НАЛАЗИ СЕ ГРАНИЦА
ЖАЛФИЈЕ И ЛАТИНСКЕ
РЕЧИ "SAL SAL"
ШТО У ПРЕВОДУ
ЗНАЧИ
"СПАСЕНИ ЖАЛФИЈОМ"
- ЗАТО ШТО СУ СЕ
ПРЕ НЕКОЛИКО ВЕКОВА, КАД
ЈЕ ХАРАЛА НЕКА ЕПИДЕМИЈА,
ГРАЂАНИ СОВА СПАСИ
ЈЕДУКИ ЖАЛФИЈУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

У САД се ових дана испроба-
ва систем који текст писан руком
преноси телефонским путем. Си-
стем назван „удаљена табла“
омогућава да се на једном месту

пише, цртају дијаграми или пра-
ве скице а да се то, скоро исто-
времено, репродукује на другом.
Пренос се обавља преко истих
телефонских жица преко којих
се преноси и разговор.

Зоолошки врт у Франкфурту
на Мајни један је од ретких на
свету у коме се одгајају носати
мајмуни. Ова врста мајмуна до-

била је име по томе што женке
имају „прнаст“ а мужјаци „бабу-
раст“ нос. Данас их има мало и
у њиховој постојбини, острву
Борнеу.

У шумском расаднику „Јучбу-
нар“ недалеко од Ћустендила, у
Бугарској расту три секвоје. Нај-
већа од њих висока је 35 метара
а обим стабла јој је 3.20 м. Дрво

је старо 50 година. Секвоје ина-
че расту на западним обалама
Северне Америке, у Калифорни-
ји, где су поједини примерци
стари и по 5.000 година, високи
до 150 метара, док им обим ста-
бла износи и до 12 метара.

Јохан Фридрих Шилер избе-
гавао је бучно новогодишње
друштво. Што суморније прође
31. децембар, веровао је он, уто-
лико ће срећнија и радоснија би-
ти нова година.

Две младе Американке, Дорис
Линлеј и Џоан Лоу, одавно су
маштале да упознају Француску
али никако нису могле да скупе
новац за пут. Тада су дошле на
идеју да у новинама објаве сле-
дећи оглас: „Написаћемо свако-
ме ко жели три лична љубавна

писма под условом да нам за
њих пошаље пет долара“. На њи-
хово изненађење и радост доби-

ле су 950 понуда и 4.750 долара.
Дорис и Џоан се надају да ће до
почетка лета успети да напишу
2.850 писама и на време крену на
жељени пут.

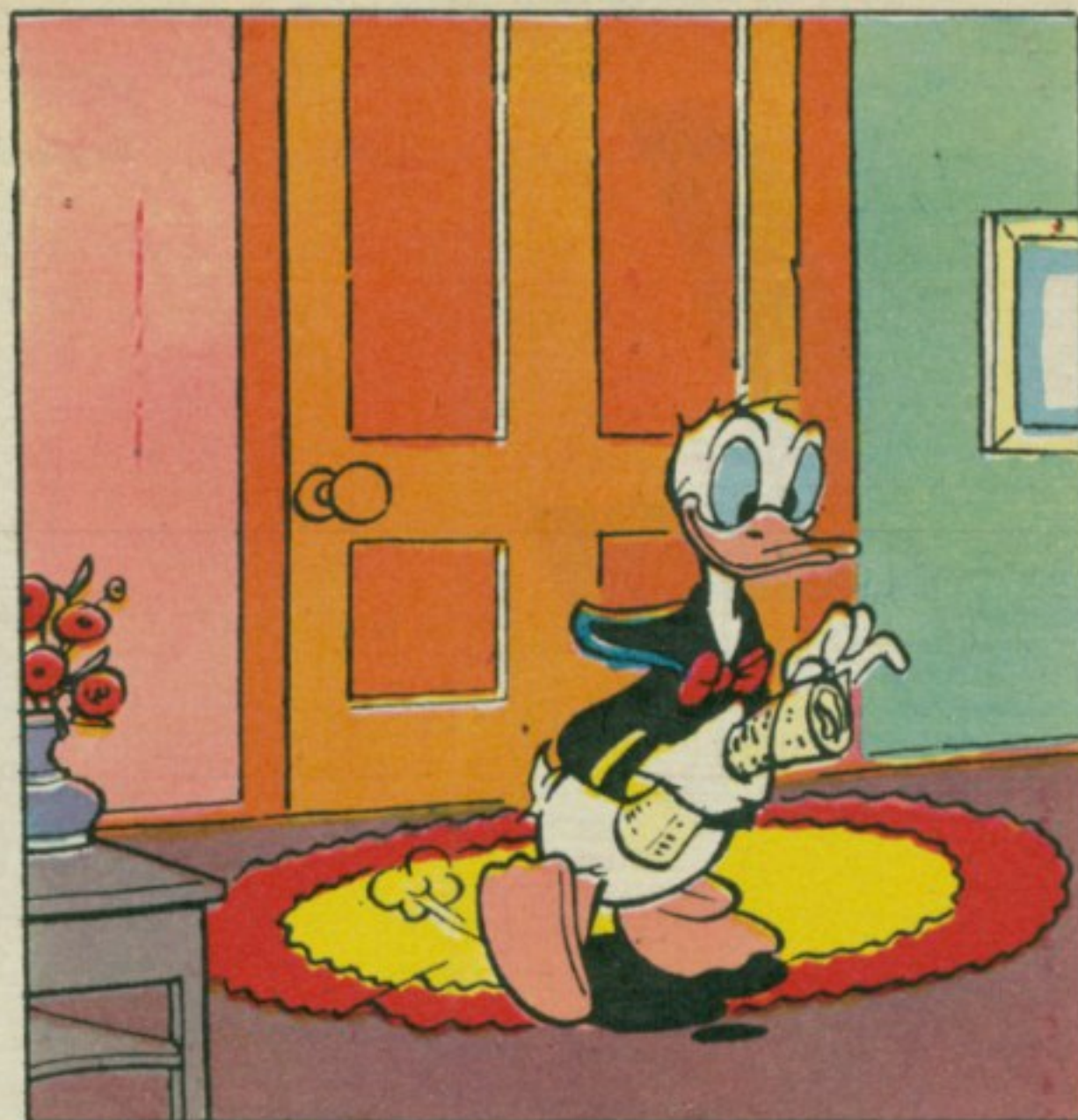
Стари Грци употребљавали су
за сигнализацију штитове о које
су се одбијали сунчеви знаци.
Такав начин обавештавања упо-
требљен је за време битке на
Маратону.

Име дуговрате животиње жи-
рафе дошло је од њеног арап-
ског назива „зарафа“.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

L - ПОЗДРАВ ОД ЛАКИЈА

Градић Данемора на самој америчко-канадској граници има само једну улицу. С једне стране протеже се зид висок пет метара а на другој су двоспратне зграде, тесно прибијене једна уз другу, неколико радњица и један бар. У том забаченом месту влада Сједињених Америчких Држава подигла је 1845. године такозвани Клиптонски затвор да би иза његових зидова сместила најопасније преступнике.

Године 1942. у затвору се налазило око 2000 робијаша „цвет“ америчког подземља или тачније речено они од њих који нису успели да се провуку кроз рупе у закону.

ЧУДНА ПОСЕТА

Једног јесењег дана 1942. пред затворском капијом зауставио се аутомобил с њујоршком регистрацијом. Из њега је изашао човек кога су очигледно очекивали. Два стражара су му изашла у сусрет и одвели га право у кабинет управника затвора. Мало касније у кабинет је уведен и један затвореник. И мада по правилима казнионице сваком разговору с посетиоцима мора да присуствују два наоружана чувара, овог пута не само да су стражари изишли, и остали пред вратима, већ је и сам управник напустио свој кабинет. Затвореник и посетилац остали су сасвим сами.

Посетилац је био адвокат Мозес Пољаков и његово име било је познато свима који су пратили новинске извештаје с великих суђења члановима америчког подземља. Ни име доведеног затвореника није било мање познато: Лаки Луђано, шеф америчке Мафије. Луђано је 1936. био осуђен на шездесет година робије и није било никакве наде да ће се икад више наћи на слободи. Мозес Пољаков није био

Луђанов адвокат и у Клиптонски затвор није дошао да заједно са њим састави жалбу или молбу за помиловање. Адвокат је стигао с поруком владе Сједињених Америчких Држава и предлогом да Луђано помогне савезницима у рату! Јер иза Лакија Луђана стајала је читава Мафија, она у Америци и она на Сицилији.

У време кад је Пољак посетио Луђана, овај је већ шесту годину био становник затвора. Али, ни у Клиптону он није много изменио начин живота. И даље се бавио „пословима“, живео у удобно намештеној соби, имао послугу! Очигледно, управа затвора није могла да гледа као обичног затвореника човека чији је капитал износио преко 250 милиона долара.

Луђано је у затвору знао понешто о рату. Читао је у новинама да је у Европи Хитлер започео рат, затим да су Јапанци напали Перл Харбур. У новембру 1942. рат се приближавао његовом родном острву Сицилији: савезници су се искрцали у северну Африку. Међутим, шта се то њега тиче? Нека се само бију... Али тада се појавио Мозес Пољаков.

СПОРАЗУМ ЈЕ УГЛАВЉЕН

Сам Пољаков је, много година после завршетка рата, испричао да се Луђану обратио за помоћ по налогу обавештајне управе штаба војно-поморских снага. Идеја за ову необичну сарадњу потекла је од Луђанових пријатеља и сарадника који су били на слободи. Џорџ Вајт, агент Федералног бироа за борбу против наркотика, изјавио је под заклетвом да му се 1942. године обратио кријумчар Августо дел Грацио с предлогом да се затворени Луђано искористи за успостављање везе са сицилијанском Мафијом. „Освајање Сицилије било би

у том случају умногоме олакшано“, тврдио је дел Грацио.

Разговор Мозеса с Луђаном састојао се углавном у овоме: савезници припремају искрцавање на Сицилију. На овом острву, које има веома важан положај у Средоземном мору, налазе се утврђени положаји сила осовине. Треба на Сицилији наћи људе спремне да сарађују са савезницима. Шта Луђано мисли о тамошњој Мафији?

Луђано је, наравно, мислио све најлепше.

Убрзо пошто је Пољаков отишао, затвор је напустио и Лаки Луђано. Не, он још није на слободи, само су га преместили у затвор у Грејт Медоузу, у држави Њујорк. Ту је примао многе посетиоце, време разговора било је неограничено. Често је напуштао затвор на неколико дана, па и седмица. Луђана је у Грејт Медоузу посетио и Џо Адонис, његов заменик који је после „шефовог“ хапшења преузео управљање пословима америчке Мафије. Адонис је био родом из Палерма, на Си-

цилији, и имао тамо много пријатеља с којима је, а да нико не зна како, имао чврсте везе и сада у току рата.

СВЕ ЈЕ ИЗМЕЊЕНО

Почетком 1943. године савезници су почели припреме за инвазију на Сицилију. Њихови тајни агенти покушавали су да на острву нађу сараднике. Обавештајним операцијама америчке војске у Алжиру руководио је Анђело Ђинота. Његово презиме јасно је указивало на италијанско, још тачније на сицилијанско порекло. Сви његови сарадници говорили су између себе сицилијанским дијалектом. Никакво чудо: препоручио их је лично Лаки Луђано.

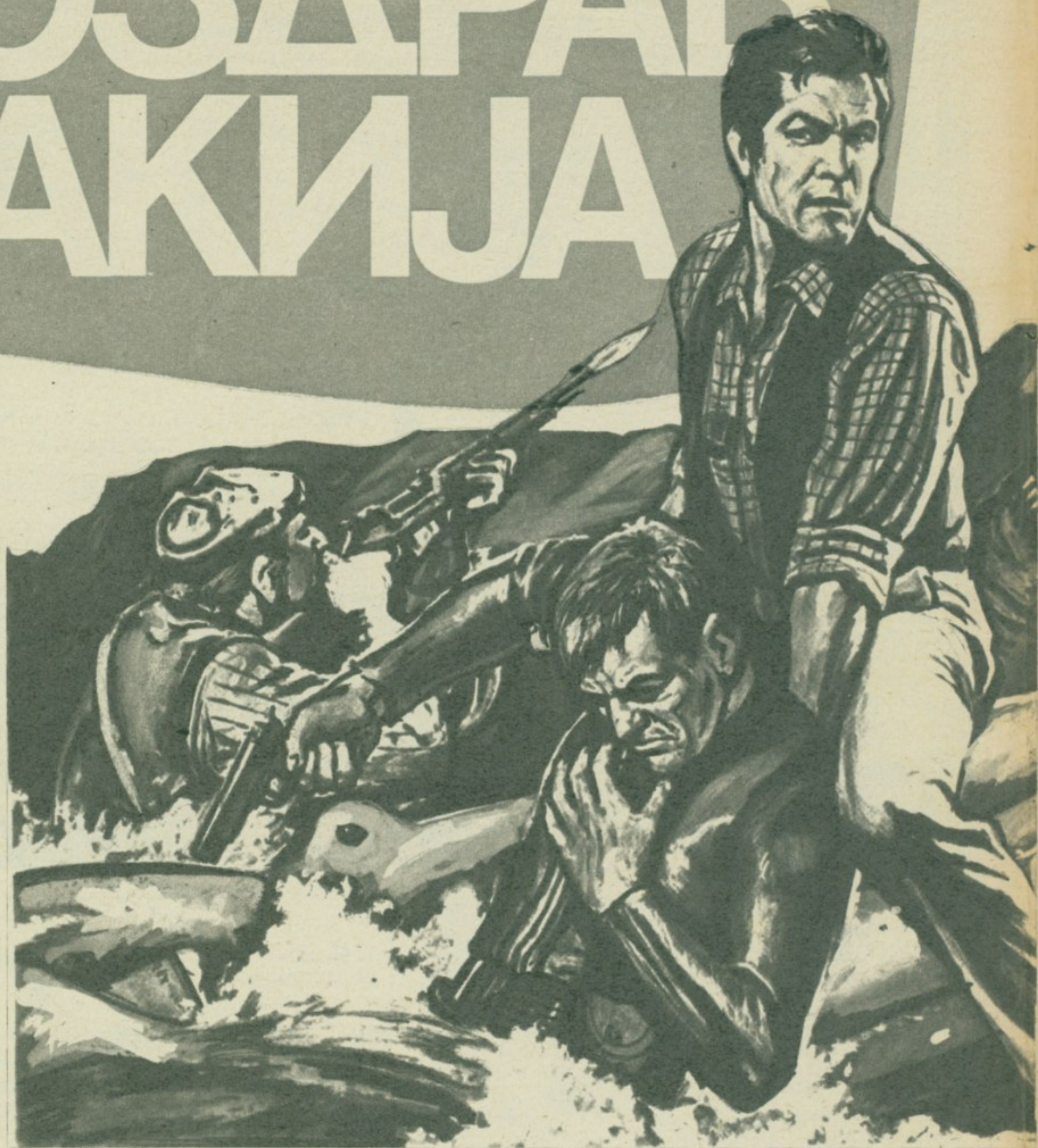
Нигде се не помиње да су „високе стране уговорнице“ сачиниле писмени уговор. Али, услови уговора су поштовани. Још пре него што су десантни чамци савезничке поморске пешадије при-

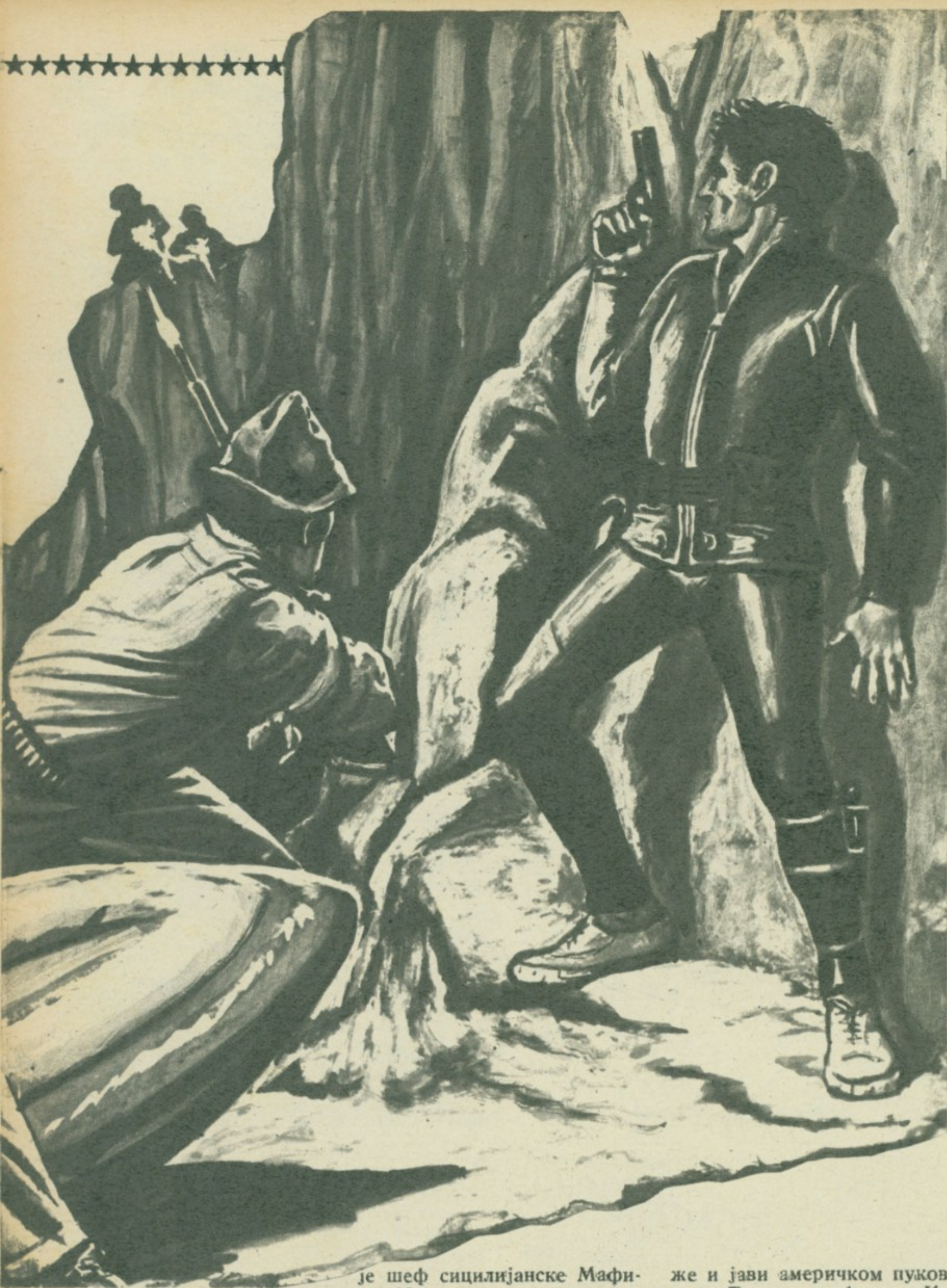
стали на обале Сицилије, чланови Мафије добили су обећање о пуној слободи рада ако се операција заузимања острва заврши успешно.

Десетог јула 1943. године према унапред израђеном плану савезници су се искрцали на јужној и југоисточној обали Сицилије. Савезничке снаге састојале су се од америчких и британско-канадских трупа. Американци су имали задатак да очисте планински центар острва где су била најјача утврђења, заузму Палермо, затим скрену на исток према Месини а ови други да источно обалом острва стигну до Месине.

Енглези и Канађани наишли су на веома јак отпор и требало им је пет недеља и то уз велике губитке, да стигну до Месине.

Маршрута Американаца била је много тежа. Па ипак, већ после седам дана Американци су стигли на циљ прешавши читаво острво са југа на север. Седма америчка армија кретала се готово не наилазећи на отпор. Касније је генерал Пла-

тон рекао да је то био „наш мали муњевити рат“.

Сви су претпостављали да ће Американце чекати тешке борбе, нарочито у планинском пределу Камарате. Ту су италијанске и немачке снаге држале под сталном ватром једини пут. У Камарати се налазила артиљеријска бригада, неколико противавионских батерија, батаљон немачких тенкова већином „тигрова“. Читавом одбраном командовао је пуковник Салеми, познат по својој фантастичној оданости Мусолинију. Мноштво бункера и других утврђења чинили су Камарату неосвојивом.

МАРАМИЦЕ С НЕБА

Али Камарата је имала једну слабу тачку: налазила се у близини Вилалбе. А у Вилалби је живео велеседник дон Калођеро Вићини, звани дон Кало, за кога је чак и свако дете знало да

је шеф сицилијанске Мафије. И то је изменило ток догађаја.

Четири дана после искрцавања савезника над Вилалбом се појавио авион типа пајпер-каб. Направио је један круг над селом, почео је и други. Жене су потрчале да склопе децу иза камених зидова кућа. Али, авион није бацио бомбе. Од њега се одвојио падобран на коме је висио један пакет. Ветар га је захватио и однео над Камарату. Неки војник га је нашао и предао каплару Рикколију. У пакету се налазила само једна жута свилена марама с великим црним словом L.

Мараме је очигледно садржавала неку поруку. Али какву, каплар Рикколи то није знао.

Сутрадан се авион поново појавио над Вилалбом. И поново је падобраном спуштен пакет који је овог пута пао у село. Пакет је одмах предат дон Калу. Он је одлично знао шта значи „L“, — била је то порука Лакија Луђана.

Исте вечери један одрпан сељак напустио је село јашући на мазги. Задатак му је био да се провуче кроз италијанске и немачке стра-

же и јави америчком пуковнику Ђиноти да ће дон Кало лично дочекати претходницу Седме америчке армије и сам је спровести кроз опасну зону.

Сцена која се у зору 20. јула одиграла на сеоском тргу у Вилалби, могла је неупућенима да изгледа више него необична. Из једне улице опрезно су наилазила три тенка. На куполи првог била је заставица. Али, то није била звездано-пругаста америчка заставица већ жута свилена марама с великим црним словом L.

Тенк је стао, купола се отворила и из ње је изашао амерички официр. Дон Кало му се достојанствено упутио у сусрет.

Он је, као и обично, био у кошуљи са заврнутим рукавима и с нарамницама преко ње. Велики трбух тресао му се при ходу. Дон Кало је имао шездесет шест година и са својом седом косом и округлим лицем личио је на добродушног деду. Само су тамне наочаре, луксуз за Вилалбу, сакривале његове продорне очи.

Дуже од минута нетремице је посматрао Американца, а затим је полако изву-

Шеф Мафије Луђано осуђен је на 60 година робије и није било никакве наде да ће икад изаћи на слободу. А онда је стигла порука владе САД и један необичан предлог.

као из цепа жуту марамицу са црним L. Американца, је тада на одличном сицилијанском поздравио дон Кало и пружио му руку да би му помогао да се полне у тенк. Дон Кало је одбио по моћ одмахнувши главом и сам ушао у тенк.

САЛЕМИ У ПОДРУМУ

Сутрадан, 21. јула, две трећине Италијана, војника који су сачињавали одбрану рејона Камарате, нису били на својим положајима! Како се касније дознало, пре тога њима су дошли мафијашки са заветљима цивилног одећа и „обавестили“ их да су Американци заобишли њихове линије и да су због тога у без надежном положају. Једини излаз им је да, преобучени, побегну.

И фашистички пуковник Салеми био је на време уклоњен. Још дан пре тога казали су му да га због важних послова позива председник општине Вилалбе. Чим је дошао, везали су га и бацили у подрум. Тако су Американци прешли Камарату не испаливши ниједан метак, не изгубивши ниједног човека!

Дон Кало је пратио Седму армију до места Ђерда а даље је тенковима показивао пут један његов рођак. Затим се дон Кало вратио у своје село где је дочекан малтене као херој. Ускоро га је амерички командант јавно назвао „генерал Мафије“. Истог тог дана на сеоском тргу у Вилалби представник америчког команданта мајор Бир именовао је дон Кало „администратором ослобођеног рејона са неограниченим правима.“ При ступању на нову дужност дон Кало је добио као поклон од Американца два камиона, трактор и цистерну бензина. Тако је Мафија стекла транспортна средства за црну берзу која ће после рата цветати у Италији.

Рат још није био завршен а гувернер државе Њујорк потписао је помиловање Лакија Луђана! У документу је било истакнуто да је осуђеник „дао драгоцен прилог ратним напорима земље“.

Својевремено, 1936. године, државни тужилац Томас Ђуџи, тражећи оштру казну за Луђана, рекао је да се „данас на оптуженичкој клупи налази један од најстрашнијих злочинаца који је икад стао пред лице правде“. Сада је тај исти Томас Ђуџи, који је управо постао гувернер, потписао помиловање „примерног осуђеника Луђана који је доказао своје искрено кајање“.

Деветог фебруара 1946. Луђано је протеран из Сједињених Држава у Италију. Требао је да живи у Напуљу, под надзором полиције. Сви његови пријатељи и сарадници дошли су да га испрате. Луђано је пред одлазак чак одржао конференцију за штампу.

ПОСЛЕДЊА КАФА

У Напуљу је Луђано живео повучено пуних 15 година и његово име никад није било поменуто у вези са пословима Мафије. Званично је живео од ренте коју је добијао за добро уложен новац у Америци. Али, добро упућени су знали да Луђано не може живети пензионерски. Луђано је био један од главних кад је требало створити „мост за наркотику“, кријумчарски пут којим су дроге са истока а преко Италије стизале у Америку.

Двадесет седмог јануара 1962. Луђано је, као и увек елегантно одевен, дошао на напуљски аеродром да сачека неке пријатеље који су долазили из Америке. У бифеу је поручио кафу. Келнер га дуго није послужио и тек кад се Луђано бесно окренуо према шанку он му је, извињавајући се, ставио шољицу на сто.

Луђано је отпио неколико гутљаја и сручио се на под.

Сахрана је била величанствена. Стотине венаца, неколико десетина црних лимузина, телевизијски и филмски сниматељи. Како је касније изјавио представник америчког Бироа за борбу против наркотика Мартин Дејзингс „на сахрани су нас веома интересовали пријатељи Лакија Луђана. Било их је више но што их ми имамо у нашој картотеци“.

ДИКАН MONTEKARLOS И ПРВИ РЕЛИ

**БАТИНЕ
КОЈЕ
СЕ
ПАМТЕ**

ОД ЗЛАТА ОЛОВКА

Батине „свог живота“ добио сам пре 15 година, у трећем разреду основне школе. Било је то негде пред крај школске године кад асфалт почиње да се топи, а основци иду у кратким панталоницама. Тог јутра био сам веома срећан. Једва сам чекао да пођем у школу, а имао сам доста јак разлог за то.

Претходне вечери, дошавши с посла, отац ми је донео на поклон велику дивно украшену рекламну оловку неке иностране фирме. Оловка је била тако лепа да ме је својим савршено зашпиљеним врхом просто опчињавала. Као да ме је звала да напишем бар једно слово, тек толико да ме мине жеља.

Но, отац и мајка су се држали као да је оловка од чистог злата.

— Причувај сад ту оловку док још имаш старе, немој случајно да је изгубиш! — рекао ми је отац.

— Ипак је боље да је не носиш у школу! — закључила је мајка.

Добро сам чуо и разумео њихове речи и схватио да ће бити зло ако их не послушам.

БИО САМ ГЛАВНИ

Када сам, увече, легао, оловку сам ставио на стоцић поред кревета и у мраку напрезао очи не бих ли видео бар њене обриси. Толико сам био срећан да нисам могао да заспим. Трудно сам се да не мислим на очеве и мајчине речи јер би ми се свакако покварило расположење.

Ујутру, када сам се пробудио, нисам као иначе наставио да лешкарим већ сам одмах устао и обукао се. Мајка ме је чудно загледала и најзад рекла:

— Теби, изгледа, није добро, као да си болестан!

То је вероватно закључила по мом бледили и великим подочњацима. Нисам смео да јој признам да је то од неспавања.

— Боље би било да данас не идеш у школу! — наставила је мајка.

„Таман посла!“ помислих у себи, „па читаву ноћ сам живео за овај дан!“, а гласно сам рекао:

— Ма, не, није ми ништа!

— Добро, како ти кажеш, сам најбоље знаш како ти је!

Други проблем лако сам пребродио — оловку сам прокријумчарио у торби јер ми мајка свакако не би дозволила да је понесем у школу.

Најзад, поче први час. Чинило ми се да ћу у разреду бити главни. Све сам замисљао као да је нека свечаност на којој ће моја оловка бити запаженија од мене. И нисам се преварио!

Правећи лаку буку да бих привукао пажњу извадих на клупу свеске и књиге, а преко њих ставих оловку. Мојој другарици Веци, која је имала огроман коњски реп, одмах се зацаклише очи и она ми шану:

— Јао, што имаш фантастичну оловку! Дај да је видим изблиза!

ЈОШ ЈЕДНОМ ПУЧЕ!

Не мислећи на последице ја јој је дадох. Она је погледа, па како то већ увек бива са девојчицама, даде је на гледање другом, овај трећем и тако редом, кроз читав разред. Сви су се дивили, а ја сам растао као квасац. Напоследку, уместо мени, оловка се врати Веци.

Не обраћајући ни најмању пажњу на моје молбе да ми је врати Веца поче да пише мојом драгоценом оловком. Остало ми је само да је гужно гледам пошто нисам смео да правим буку на часу. Кад, наједаред, несрећа! Пуче мина од оловке! Веца узе један од својих резача, зашпиљила је што је више могла и мирно настави да пише.

Био сам толико бесан да ми је дошло да јој ишчупам цео коњски реп. Размишљао сам шта ћу да јој радим после часа кад — опет пуче мина! Веца зареза оловку још једном, а мени паде на памет мајка и батине у којима никада није била шкрта.

— Шта, још једном пуче! — просто ми се оте из уста после треће ломљаве, а учитељица ме прекорно погледа.

СПРАВЕ ЗА МУЧЕЊЕ

После тога више нисам смео да гледам ни Вецу ни своју оловку. Веца је само оштрила, а оловка, изгледа сувише мека, пуцала као по неком протоколу. Када сам, после два часа између

Читаве ноћи нисам ни тренуо гледајући своје благо. Трудно сам се да заборавим родитељске речи које су ми квариле расположење.

— Шта, још једном пуче! — оте ми се из уста а учитељица ме прекорно погледа

којих није било одмора, најзад добио своју оловку, преврнула ми се утроба — од ње је остао само бедан патрљак од једва три сантиметра!

После часова пођох кући што сам могао спорије знајући шта ме чека. Пред кућом сам некако разведрио лице и ушао правећи се невешт. Мајка ме упита како је било у школи и речи ми да седнем и пишем задатак. Почех невољно да вадим свеске кад одједном из торбе испадне мој патрљак од оловке. У том часу као да ме је поклопио велики црни мрак!

Мајка је видела оловку, а

ја њене густе обрве које су се опасно набирале према корену носа. Од тог тренутка, па наредних пола сата, нисам знао за себе. Само се сећам да сам као суманут викао:

— Немој, мамце, молим те! Бићу добар, слатка моја мамце! Неееее мој!

Када сам се некако прибрао, видео сам да се у соби, осим мене и мајке, налазе гајтан од пегле, шљивов прут и још неке справе за мучење. А по мом телу, по глави, врату, рукама, бутинама, свуда, модре, крваве маснице, једна до друге!

Ту ноћ преседео сам у кревету јер ми се чинило да

тако најмање боли. Страшно сам се плашио убеђен да нећу преживети и дочекати јутро. Осим тога, нисам умео себи да објасним зашто је та оловка мајци била толико важна. То ми ни данас није јасно.

ТО ЈЕ МОЈЕ ДЕТЕ

Сутрадан сам мислио да се мајка смирила и да ме лише неће тући и грдити. Када је требало да пођем у школу, обукла ми је кратке панталонице и мајицу, да се маснице добро виде. У школи су се сви загледали као да сам пао с неке друге планете. Да несрећа буде још већа видео ме је и директор и упитао:

— Шта је, дете, с тобом!?

— Тукла ме мајка! — морао сам да признам.

Директор ме ништа даље није питао, само ме је послао кући по мајку. Кад ме је угледала на вратима, мајка је цикнула:

— Ти да бежиш са часова! — и бацила се да ме бије.

Једва сам јој објаснио да је зове директор. Она је, уз пут, и њега добро изгрдила. Било ми је јасно да оловку још није заборавила и да је зато љута.

Код директора је ушла бесно, без куцања.

— Другарице, није требало...

— То је моје дете и ја с њим радим шта хоћу! — прекиде га она усред речи и изиђе залупивши врата с треском.

Радомир Глушчевић
Жарка Зрењанина 55,
Београд

Хонорар: 250 н. д.

**ЗАБАВНИКОВА
ЕНЦИКЛОПЕДИЈА**

ВЕЛИКИ ЛЉУДИ

ОКТАВИЈАН АВГУСТ

**Хлеба | 2
и игара**

МЕЋУ БОГОВИМА

— Октавијан је умео не само да освоји, већ и да задржи власт. Пошто је задовољио народ, коме је, како каже песник Јувенал, дао „хлеба и игара“, спретни владалац се потрудио да задобије и племиће, изјавивши да жели да се покори сенату. Уплашени од збрке која би могла завладати без Октавијанове чврсте руке, а и задивљени овим гестом, сенатори су га замолили да задржи власт. Да би му исказали своје поштовање, назвали су га именом Август („Величанствени“), које се до тада давало само боговима.

РЕФОРМАТОР — Међутим, погрешно би било сматрати Октавијана тиранином коме је власт „ударила у главу“. Њега је искрено занимао напредак римске државе и у том циљу је спровео многе реформе. Тако је увео и закон о кажњавању супружника без деце.

чиме је хтео да спречи велики број развода и ширење неморала. Међутим, највише успеха имао је Октавијан у проширењу империје. Освојио је нове територије на северу и истоку и осигурао границе Рима од могућних напада.

ЗЛАТНИ ВЕК — Октавијан је, без сумње, био пун самољубља. Међутим, под његовом чврстом и умереном владавином Рим је цветао као никада раније. Надарени уметници и вешти градитељи, као и научници, хитали су из читавог царства да у престоници окушају своје способности, јер су им се ту пружале неограничене могућности. Вергилије, Овидије и Хорације, најчувенији латински песници, такође су поникли у овом добу које историчари називају „Августовим“ или „Златним веком“.

НОВИ ЦАР — Као што је Цезар усвојио Октавијана, тако је и он морао да потражи наследника. Пошто сам није имао мушке деце, изабрао је Тиберија, сина из првог брака своје жене Ливије и дотадашњег војсковођу. Када је 14. године пре наше ере, после Октавијанове смрти, Тиберије дошао на власт, наставио је да ради на добробити земље, учвршћујући њену правду и администрацију. Али, под старост је постао превише сумњичав те је почео окупно да прогања све оне које је сматрао непријатељима.

ВЛАСТ И МОЋ — Ипак, Октавијан је био довољно mudar да се не прогласи диктатором, те је задржао само звање конзула. Сенат је задовољан тиме што је са њим поделио административну власт, док је права моћ остала у његовим рукама. Да би осигурао свој положај, окружио се верним телохранитељима, а створио је и сталну плаћену војску која је слушала само његова наређења. Ову силу сматрао је својим најпоузданијим ослоном.

РИМ, ТО САМ ЈА! — Октавијан је хтео да престоницу начини достојном овако моћне империје. Зато је започео многе грађевинске подухвате и украсио Рим бројним уметничким делима створеним у његову славу. Рим и Октавијан постали су у очима народа једно исто, а управо то је император и желео. Да би државу још више изнутра оснажио, почео је да ради и на оживљавању старе римске религије. Зна се да је у неким провинцијама, нарочито у оним скорије освојеним где је требало учврстити власт, дозвољавао да и њега обожавају као бога. Али, у престоници то никада није чинио.

ИСПИТ ВРЕМЕНА — Тиберије је био зачетник династије која је дала неколико најбољих, али и неколико најсuroвијих владалаца што их историја познаје. Па ипак, упркос изопачености и разарању који су уследили, Октавијанове реформе издржале су испит времена. Плодове његове мудре владавине Рим је убирао још читави три века.

МОТОР У КАБИНИ

Када је 1966. године фабрика „Ламборгини“ изbacила на тржиште модел **миура**, нико није очекивао да ће продати више од двадесетак комада. Овај „огољени“ спортски двосед без пртљажника и браника био је намењен веома уском кругу потрошача. Међутим, на опште изненађење, само те године продато је 110 **миура**, а данас их

се већ 900 креће по друмовима! Охрабрени овим успехом, „Ламборгинијеви“ конструктори почели су да размишљају о бољим, још уноснијим решењима. Видело се то већ 1967. године, када се појавио прототип назван **марцал**, који је у ствари био нека врста стилске вежбе за ново возило. А онда, 1970. године, фабрика је на Сајму аутомо-

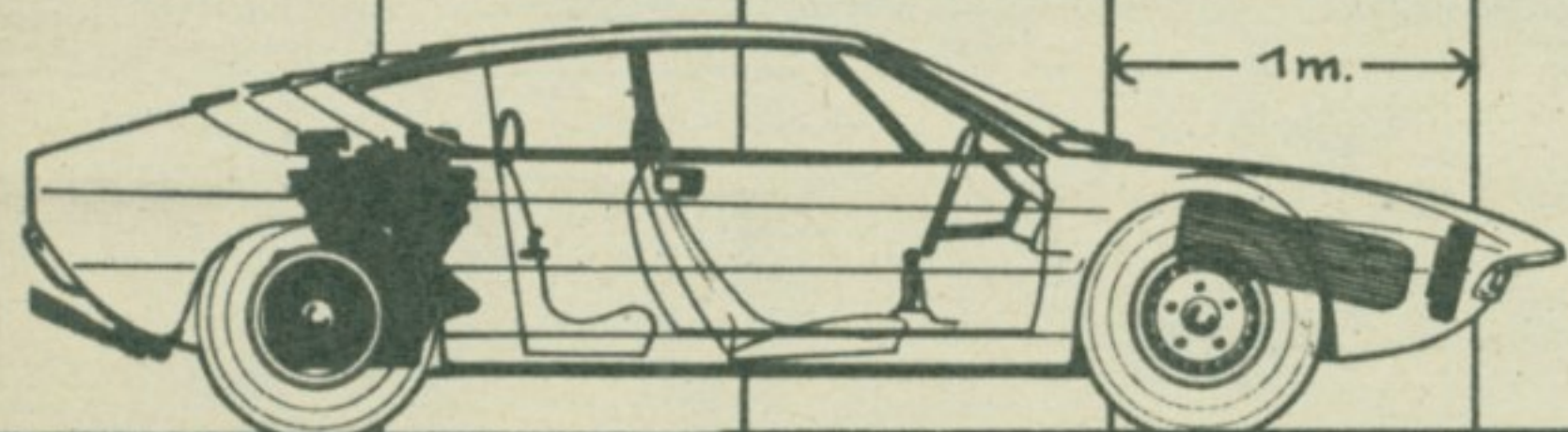
била у Торину представила резултат свог четворогодишњег рада. Био је то **УРАКО ЛП 250**.

ШЕШИР ИЛИ САПУТНИК?

„Четири човека и двеста двадесет коња под истим кровом!“ писало је

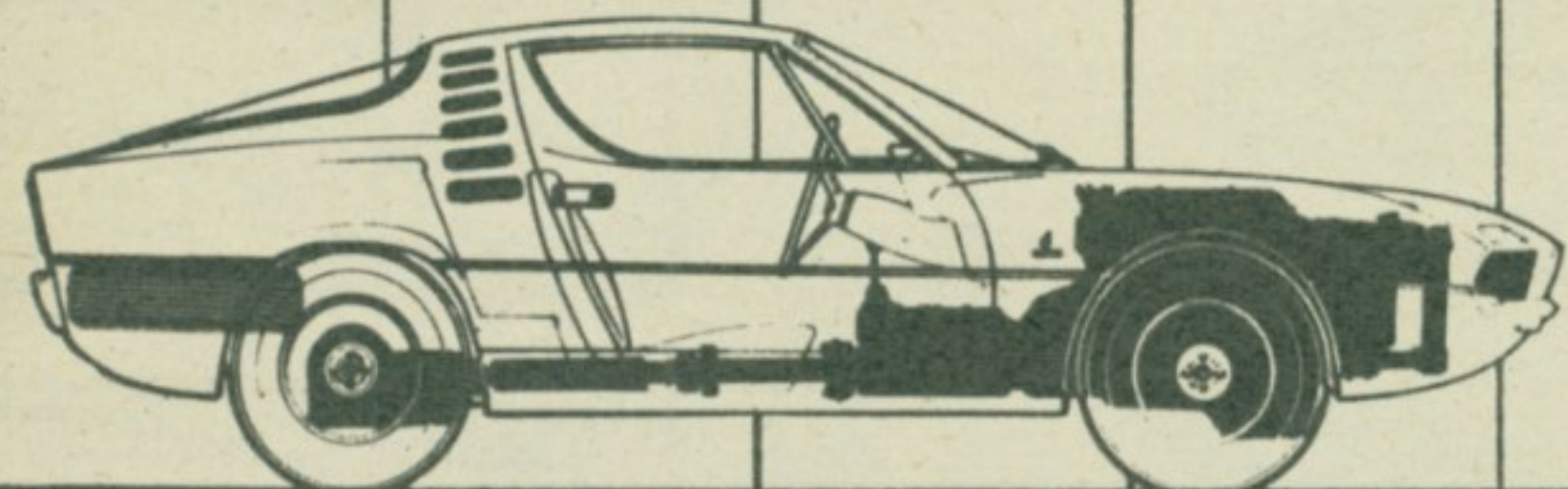
на рекламном плакату који је позивао посетиоце да погледају нови модел. Заиста, није то био само трик за привлачење пажње. Попречним, централним смештајем мотора, чувени конструктор Бертоне створио је кабину која је могла са свим лако да прими четири путника. Била је то велика предност, с обзиром да код кола ове литраже возач често мора да се одрекне друштва да би имао где да стави — шешир и ташну! Иначе, овакав смештај мотора, који се заједно са седиштима налази под кровом кабине, доста је неуобичајен. Пре **ламборгинија** налазимо га само код матре 530.

УПОРЕДНА ЛИЧНА КАРТА

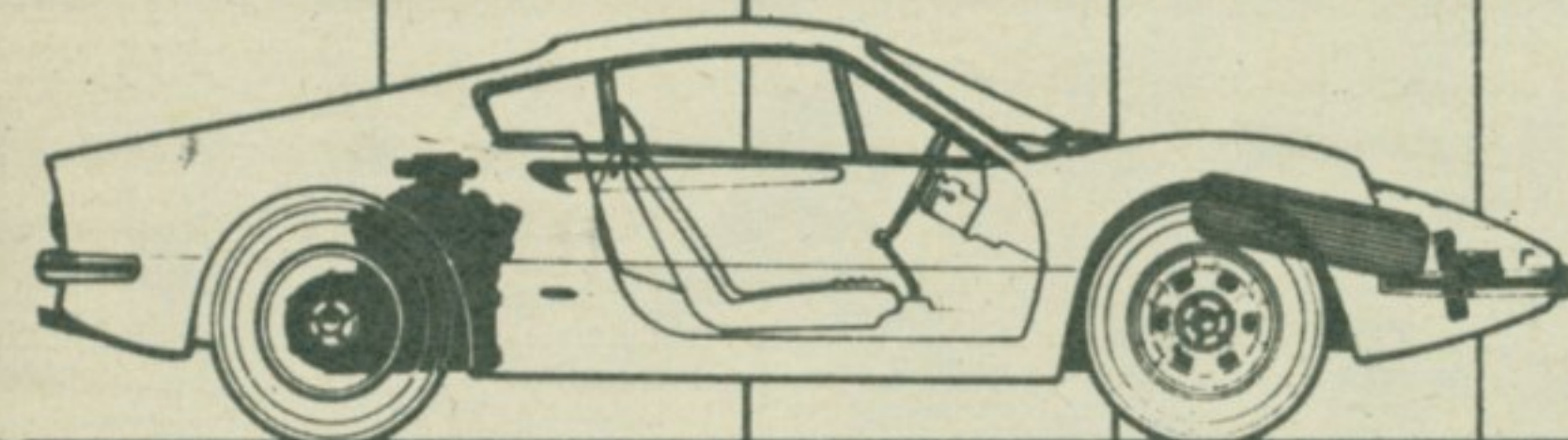
ЛАМБОРГИНИ УРАКО

Мотор: 8-цилиндрични „V“ конструкције, постављен централно и попречно — Запремина: 2463 см³ — Снага: 220 КС/ДИН при 7800 о/мин. — Вуча: задња. — Мењач: 5 степена преноса — Вешање: независно, помоћу спиралних опруга — Максимална брзина: 240 км на час — Димензије: 425 x 176,5 x 116 см. — Тежина: 1150 кг.

АЛФА РОМЕО МОНТРЕАЛ

Мотор: 8-цилиндрични „V“ конструкције, уздужно постављен напред — Запремина: 2593 см³ — Снага: 200 КС/ДИН при 6500 о/мин. — Вуча: задња — Мењач: 5 степена преноса — Вешање: помоћу спиралних опруга, чврста задња осовина — Максимална брзина: 220 км на час — Димензије: 422 x 167 x 120,5 см — Тежина: 1270 кг.

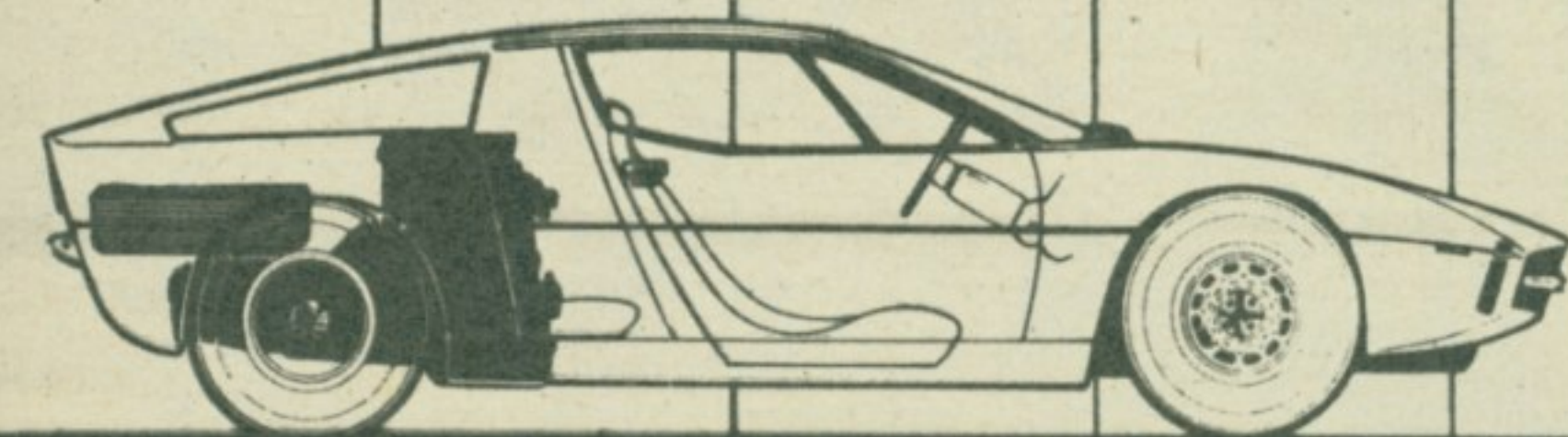
ДИНО 246 ГТ

Мотор: 6-цилиндрични „V“ конструкције, централно и попречно постављен — Запремина: 2418 см³ — Снага: 195 КС/ДИН при 7600 о/мин. — Вуча: задња — Мењач: 5 степена преноса — Вешање: независно, помоћу спиралних опруга — Максимална брзина: 235 км на час — Димензије: 421 x 170 x 115 см — Тежина: 1080 кг.

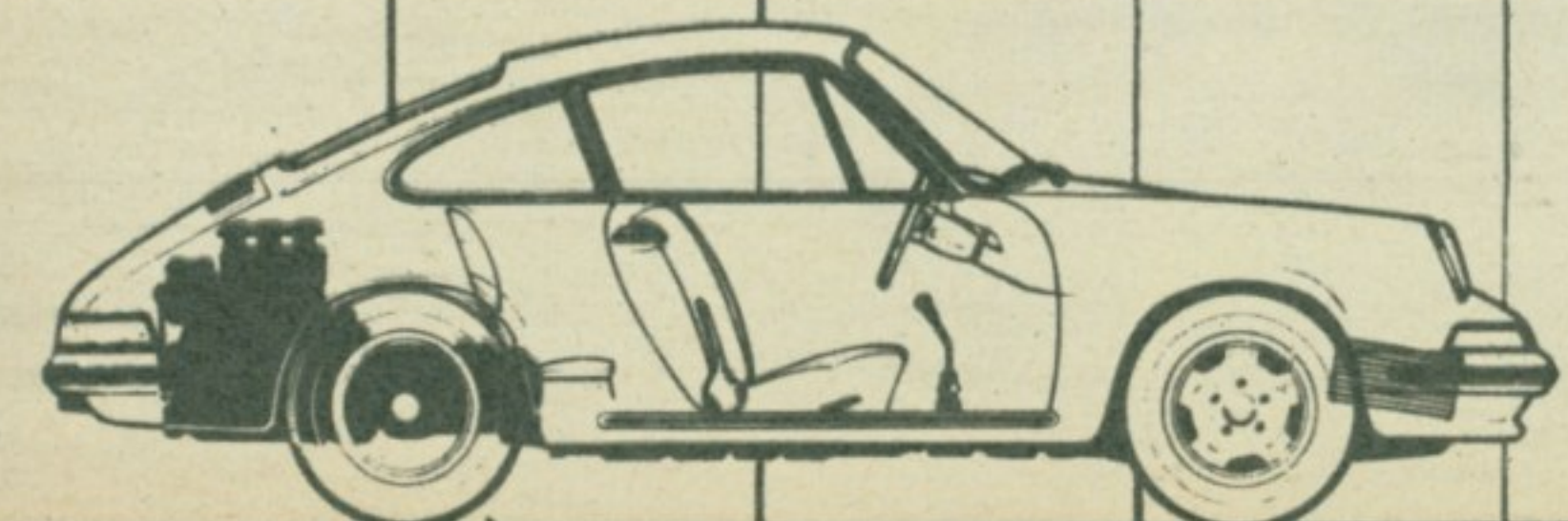
ЛИЖИЈЕ ЈС 2

Мотор: 6-цилиндрични „V“ конструкције, централно и уздужно постављен — Запремина: 2965 см³ — Снага: 195 КС/ДИН при 5500 о/мин. — Вуча: задња — Мењач: 5 степена преноса — Вешање: независно, помоћу спиралних опруга — Максимална брзина: 247 км на час — Димензије: 425 x 172 x 115 см — Тежина: 950 кг.

МАСЕРАТИ МЕРАК

Мотор: 6-цилиндрични „V“ конструкције, централно и уздужно постављен — Запремина: 2965 см³ — Снага: 190 КС/ДИН при 6000 о/мин. — Вуча: задња — Мењач: 5 степена преноса — Вешање: независно, помоћу спиралних опруга — Максимална брзина: 240 км на час — Димензије: 433 x 173 x 113 см — Тежина: 1320 кг.

ПОРШЕ 911 С

Мотор: 6 цилиндара у блоку, смештен уздужно позади — Запремина: 2341 см³ — Снага: 190 КС/ДИН при 6500 о/мин. — Вуча: задња — Мењач: 4 или 5 степена преноса — Вешање: независно, помоћу торзионих шипки — Максимална брзина: 230 км на час — Димензије: 415 x 161 x 132 см — Тежина: 1020 кг.

ОТВОРЕНА ПРЕТЊА

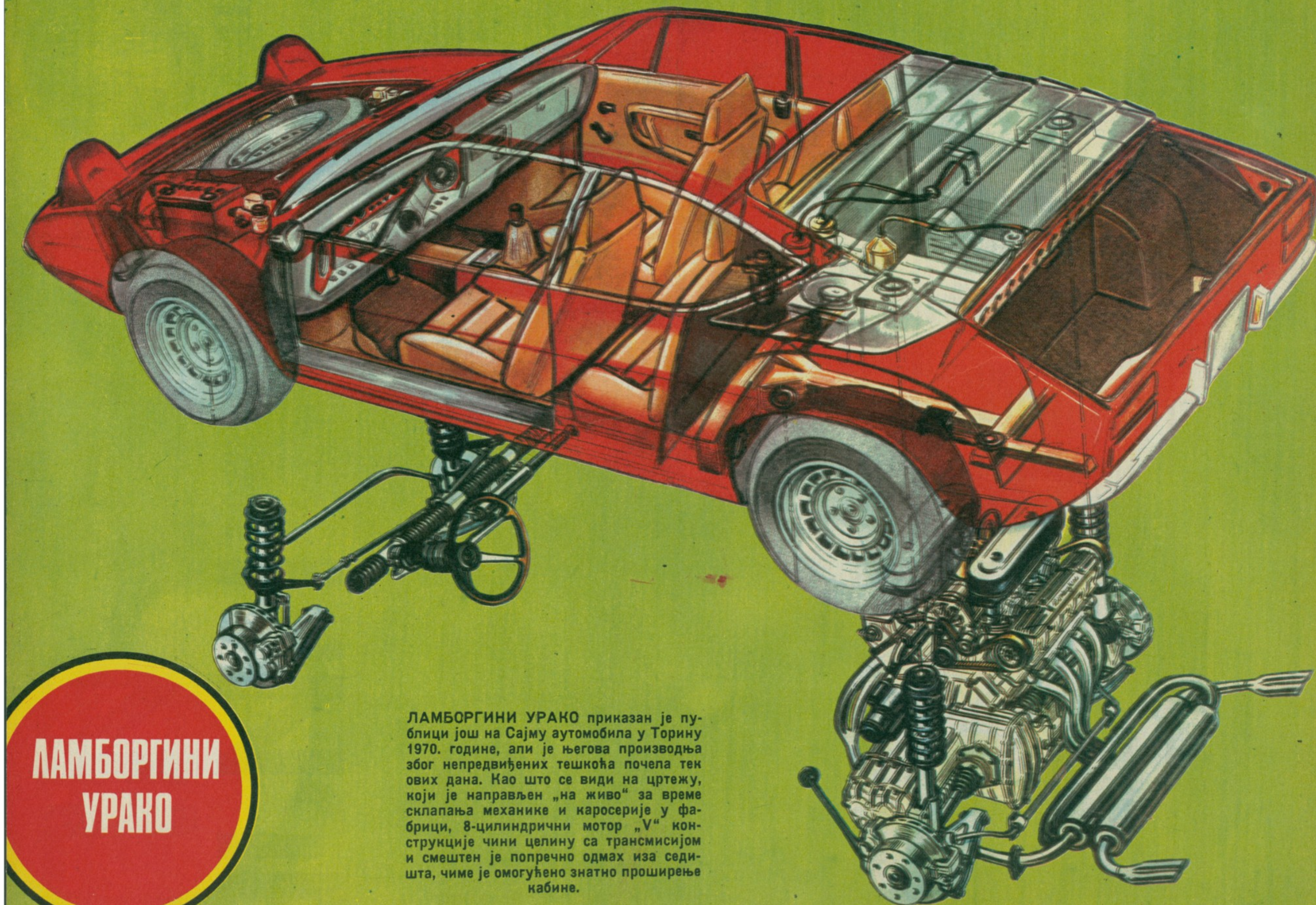
Ураков мотор и једноставна каросерија без украса такође су се допали посетиоцима Сајма. Мотор „V“ конструкције са 8 цилиндара разликује се од ранијих 12-цилиндричних машина ове марке бољим преносом погона на брегасте осовине, а и блокови су постављени под ширим углом (90 степени уместо дотадашњих 60). Што се тиче каросерије, једина, али зато оштра замерка потекла је од Француза, који сматрају да хоризонталне ламеле на задњем стаклу ограничавају видљивост.

Појаву овог аутомобила многи су схватили као отворену претњу поршеу и италијанском дину 246 ГТ. Заиста, уз све остале предности (четири удобна седишта, добра механика, мотор од 220 КС/ДИН), урако је тада имао још једно врло јако оружје — разумну цену. Међутим, ствари су се промениле и фабриканти, који су се пре три године надали да ће производити око сто аутомобила недељно, данас могу да рачунају на једва двадесет. До тога је дошло због недавно повећаних пореза, као и због непредвидљивих тешкоћа у производњи: требало је задовољити закон и снабдети возило скупим сигурносним уређајима и пречистачем издувних гасова. Познато је да се све мале фабрике у Италији тешко боре са овим захтевима.

БИТКА ПРЕДСТОЈИ

Било како било, цена је морала да скочи за читавих 50 одсто, тако да данас урако са своја 2.463 кубика стаје колико и просечни аутомобил двоструке запремине.

На срећу, њему и даље иду у прилог добар мотор и механика, као и изванредно замишљена каросерија у којој се, осим простране кабине, нашло места и за пртљажник пристојних димензија. Сада га очекује битка са другим чувеним возилима из ове групе (спортски аутомобили запремине од 2,3 до 3 лигра). То су порше и дино, затим француски лижије, италијански алфа ромео монтереал и масерати мерак који је тек у припреми.

ЛАМБОРГИНИ УРАКО

ЛАМБОРГИНИ УРАКО приказан је публици још на Сајму аутомобила у Торину 1970. године, али је његова производња због непредвиђених тешкоћа почела тек ових дана. Као што се види на цртежу, који је направљен „на живо“ за време склапања механике и каросерије у фабрици, 8-цилиндрични мотор „V“ конструкције чини целину са трансмисијом и смештен је попречно одмах иза седишта, чиме је омогућено знатно проширење кабине.

ВЛАДАРИ ПОМРАЧЕНОГ УМА

ФИЛИП НИЈЕ

Шестог новембра 1479. године краљ Фердинанд од Арагона и краљица Изабела од Кастиље добили су кћерку. Дали су јој име Хуана. Шпанија Хуаниног детињства није била срећна и весела земља. Још су се водиле борбе за уједињење. Вековима расцепкана на мала краљевства Шпанија је тек венчањем Фердинанда и Изабеле постала једна држава. Три важна момента обеле-

да је принцеза Хуана први пут видела свог мужа. За њу то је био прави гром из ведрог неба или, како се то каже, љубав на први поглед. Надвојвода Филип, кога су звали Лепи, важно је за једног од најпривлачнијих људи свог времена. Његова слава освајача женских срца била је надалеко позната. У ствари, Филипу и није било до женидбе, али ни њега родитељи нису питали за мишљење.

Млада принцеза, навикла

сличним авантурама јер је ова строга земља била пуна будних очију којима ништа није могло да промакне.

Тако је лепи и лакомислени Филип постао веома нервозан и најзад је измислио неке немире у Фландрији због којих мора хитно да се врати у своју земљу. Отпутовао је сам јер је Хуана чекала нову бебу, а, осим тога, неко од престолонаследника морао је остати у Шпанији.

Краљица Изабела озбиљно се забринула када је приметила колико њена ћерка тугује за мужем. Краљица није знала што је то љубав, а још мање каква је болест љубомора од које је Хуана почела да пати јер су, изгледа, и до ње дошли гласови о Филиповим „подвизима“.

За краљицу Изабелу такво понашање могло је бити само једно — безумље! А кад је Хуана почела да одбија храну и да гласно изражава одвратност према инквизицији и њеним свирепим методама — нечувене изјаве за једну шпанску принцезу — Изабела је одлучила да измени тестамент и одреди регентство у случају да принцеза Хуана полуди и постане неспособна да влада.

ном она је изричито одредила свога мужа краља Фердинанда за регента Кастиље уколико се покаже да је Хуана неспособна да седне на престо и мудро влада. Тестамент је измењен у последњем часу јер је октобра исте године краљица Изабела од Кастиље умрла.

Борба за престо почела је одмах. Док у Медини дел Кампо краљ Фердинанд од Арагона објављује свету лудило своје кћери и проглашава се, на основу тестамент, за регента Кастиље, ле-

пи Филип, који види да му се због сопствене несмотрености измиче престо, бесни и тера Хуану да своме оцу и великашима Кастиље упутити отворено писмо у коме пориче да је луда и терети оца да узурпира њена наследна права.

Априла 1506. Филип и Хуана, на челу велике флоте од 40 бродова и 3000 војника, стижу у Шпанију. Сусрет између зета и таста одиграо се у Виљафелили. Фердинанд је, по договору, дошао у пратњи два племића, без

Надвојвода Филип Лепи

Принцеза Хуана од Шпаније.

жила су њихову владавину: рат с Маврима, инквизиција и Колумбова открића Новог света.

Мала Хуана одрасла је слушајући крваве приче и гледајући суровости и насиља. Ужаснути европски амбасадори јављали су својим владарама да краљица Изабела повремено ставља и сопствену децу на муке пошто су је инквизитори убедили да тортура јача дух и снажи тело. Уочи двадесетог рођендана принцезе Хуане спањено је неколико стотина јеретика и прогнано 400.000 Јевреја.

РОДИТЕЉИ СУ ОДЛУЧИЛИ

Удаја принцеза из владарских кућа била је у средњем веку ствар од највећег државног значаја. Хуана је била лепа и за њену руку јавило се више кандидата. Изабела и Фердинанд су дуго и пажљиво процењивали њихов политички утицај, родословље, богатство. Само се по себи разуме да Хуану нису питали за мишљење. То се није радило, поготово у Шпанији. Најзад је одабран надвојвода Филип од Аустрије, син цара Максимилијана Хабзбуршког и Марије од Бургуније.

Венчање је обављено 18. октобра 1496. у Лијеру и та-

на натмурена лица шпанских великаша, строге црне хаљине племкиња и шуштање инквизиторских мантија нашла се после удаје у веселој Фландрији, у самом центру монденског живота тадашње Европе. Чинило јој се да сања своју срећу: балове, смех, раскошне тоалете, музику, ловове и, изнад свега, лепог Филипа кога је заволела до обожавања.

Година 1500. донела је велике промене. Хуана је изненада постала једина наследница шпанског престола пошто јој је старији брат умро, а сестра издахнула на порођају. Већ следеће године Хуана и Филип морали су да напусте Брисел и заједно са своје троје деце дођу у Шпанију. У Толеду и Арагоси великаши су њој и Филипу положили заклетву као престолонаследницима Арагона и Кастиље. Млади пар пливао је у срећи.

ШТА ЈЕ ТО ЉУБОМОРА

У својој великој заљубљености Хуана није примећивала оно о чему је већ одавно шапутао читав Брисел. Филип, који очигледно никада није нарочито волео своју жену, јурио је за сваком лепушастом дамом на двору. Боравак у Шпанији, ма колико политички важан, спречавао га је да се бави

ПРОМЕНА У ТЕСТАМЕНТУ

Ово је био веома важан корак јер је уједињење Арагона и Кастиље било само привремено, док живе Изабела и Фердинанд. После евентуалне Изабелине смрти краљ Фердинанд остао би само краљ Арагона, што је био и пре брака са њом, а Кастиљом би владала Хуана. У случају смрти краља Фердинанда, Изабела би остала да влада Кастиљом, док би Хуани припао Арагон.

Четири године касније Хуана се вратила мужу у Фландрију. Филип није био нарочито одушевљен и то је недвосмислено показивао на сваком кораку. Чак је себи дозволио да своју супругу вређа пред дворским дамама, а прича се и да ју је једном ошамарио усред свечаног пријема. Није познато колико је то тачно, али се знало да је Хуана убрзо пала у постељу и да има честе нервне нападе.

Њена мајка краљица Изабела, коју су уходе обавештавале о свему, сада је потпуно убеђена да је Хуана померила памећу и сходно томе пожурила је да допуни тестамент. Овом допу-

Прашњавим друмовима Шпаније месецима се кретала језива поворка која је вукала мртвачки ковчег.

ХУАНА ОД ШПАНИЈЕ ПРВИ ПУТ ЈЕ ВИДЕЛА СВОГ МУЖА НА ДАН ВЕНЧАЊА. ЗА ЊУ ЈЕ ТО БИО ПРАВИ ГРОМ ИЗ ВЕДРА НЕБА ИЛИ, КАКО СЕ ТО КАЖЕ, ЉУБАВ НА ПРВИ ПОГЛЕД

ОЖИВЕО

оружане пратње. Своју грешку схватио је тек када се Филип појавио на челу праве мале армије. Фердинанд је имао довољно искуства и одмах је знао шта треба да чини. Без речи је потписао своју абдикацију проценивши да су му шансе никакве.

Филип је испрошао победу, али кастиљански великаши нису хтели ни да чују да се Хуана прогласи за неспособну а круна преда њему. Они су му само дозволили да, ако жели, постане регент, с тим

што никада неће бити краљ јер, ако Хуана умре пре њега, престо ће припасти њиховом најстаријем сину Карлосу.

ЧАША ЛЕДЕНЕ ВОДЕ

Средином септембра 1506. Филип је, после напораог лоптања, искапио чашу ледене воде и исте вечери пао у постељу у страховитој

грозници. По његовом налогу сместа је погубљен паж Лопез Ареос под сумњом да га је отровао. Хуана се није одмичала од мужевљеве постеље. Тек сада, видећи њено пожртвовање, Филип је схватио снагу Хуанине љубави. Али, прекасно. Умро је после неколико дана у 28. години.

Хуана једноставно није поверовала у његову смрт и никоме није дозволила да се приближи покојнику. На једвите јаде успели су да јој украду леш и балсамују

га. У међувремену кардинал Сиснерос искористио је прилику и прогласио се за регента Кастиље. Тако је Хуана изгубила и мужа и престо. Ово друго очигледно јој није било важно.

Филипов леш био је изложен у Бургосу, а затим је пренет у манастир Мирафлорес. Предвиђено је да буде сахрањен у краљевској гробници у Гранади. Како је балсмовање извршено на брзину, леш је убрзо почео да се распада.

Исте ноћи када је ковчег пренет у манастир Хуана је уснула Филипа који јој је рекао да узме његов ковчег и с њим прокрстари Шпанију, а он ће се вратити из мртвих када стигну на место које му се буде допало. Које је то место није јој рекао. После овог сна и иначе растројена принцеза испољила је све знаке лудила.

САБЛАСНА ПОВОРКА

Данима, недељама и месецима ужаснути Шпанци срећу језиву поворку која се лагано креће прашњавим друмовима. Четири коња вуку кола на којима почива мртвачки ковчег прекривен црном драперијом извезеном грбовима. За њима уморно корача поворка племића и калуђера са спуштеним капуљачама. Они мрмљају погребне молитве. Стравична поворка напредује без одмора. Ноћу њен пут осветљавају буктиње.

Код сваког мушког манастира поворка застаје да одржи опело, а када се спусти мрак, Хуана, у дубокој црини, упалих очију, отвара ковчег и љуби полураспаднуте руке свог мртвог мужа. „Да ли је ово право место? Хоћеш ли овде ускрнути?“ пита га. Мртавац, наравно, не одговара и стравична поворка наставља пут. Зима се ближила крају када је Хуана одлучила да се заустави у манастиру Пенафлор. Ту је остала пуне две године не дозвољавајући да се покојник покопа. Почетком 1509. краљ Фердинанд успева да је убеди да се настани у Тордесиљасу, утврђеном дворцу који припада круни.

Јануара 1516. умро је Хуанин отац краљ Фердинанд.

Карлос, Хуанин син, постаје нови краљ Шпаније и цар Светог римског царства. Он ће постати један од најмоћнијих царева у историји и под именом Карло V влада над империјом „у којој Сунце никада не залази“. Карлос је за прве две године владавине само двапут посетио мајку, али јој је зато поставио старатеља маркиза де Денију.

СРЦЕ ЦАРЕВЕ МАЈКЕ

Старатељ је, изгледа уз пуну сагласност цара, повремено шибао несрећну Хуану уверен, као својевремено краљица Изабела, да тортура благотворно делује на ум. Карло V је, осим тога, изричито забранио да ико разговара са његовом мајком, а ускратио јој је и шетње по врту.

Устанак „Комунероса“ избио је 1520. године као олуја. Када је побуна стигла под зидине Тордесиљаса где је била заточена Хуана, Шпанијом се пронео глас да краљица није луда и да је њена несрећна судбина резултат ужасне завере. Хуана је на лицу места ослобођена и први пут се, после више од 10 година, појавила пред народом. Одржала је говор који ничим није одавао поремећеност ума. Али, одбила је да потпише акт којим преузима престо и лишава сина власти! За то није имала срца.

Побуна је убрзо крваво угушена, а Хуану су поново заточили. Још 34 године она ће живети под надзором маркиза де Деније, изложена најгорим мучењима и малтретирањима. Пред саму Хуанину смрт маркиз се жалио Карлу V како ни батинама не успева да је натера да устане из постеље. Лекар, који је тек тада послат, установио је да су јој ноге већ месецима одузете, што она није хтела да каже свом мучитељу. Умрла је сама, у најгорим мукама. Син је није посетио чини на самртној постељи.

☆☆☆

Данас, када су историчари проучили сва документа која се односе на владавину Изабеле, Фердинанда и Карла V, извесно је да је блага и осетљива Хуана била жртва борбе за власт између свога оца, мужа и сина. У ствари, сва тројица су своја права на престо Кастиље, а то значи и читаве Шпаније, полагали само на основу сродства с њом и то искључиво у случају њене неспособности да влада, како је краљица Изабела одредила у свом тестаменту.

Извесно је, такође, да је Хуана, преосетљива по природи, показивала знаке нервног растројства, али је сигурно и то да је сваки њен поступак намерно преувеличаван и да је постојао читав план како би се њено стање погоршало и претворило у право лудило. Зато је у историји остала позната под именом Хуана Луда.

Д. А. 13

ЦРНА БРАДА И КОМАНДОСИ

БЕК СУТРАДАН ЈЕ КРАЉЕВА ФЛОТА БИЛА СПРЕМНА...

... И ПОД КОМАНДОМ АДМИРАЛА ВЕСЛИКА...

ЈЕСТЕ ЛИ ПРЕНЕЛИ МОЈА НАРЕБЕЊА, КАПЕТАНЕ? ЈЕСМО ЛИ ДОБРО ЗАКАМУ-ФЛИРАНИ?

БЕЗ БРИГЕ, АДМИРАЛЕ! ПРОКИ БЕМО НЕОПАЗЕЖЕНИ!

МАТЕРИЈАЛ ЈЕ СТИГАО, СИРЕ! ГДЕ ДА ПОСТАВИМО ШАТОР, СИРЕ?

ОВДЕ, КАПЕТАНЕ!

ШАТОР?!?

ДА! ЖЕЛИМ ДА ШТО ПРЕ САЗНАМ РЕЗУЛТАТ МИСИЈЕ! НЕ БИХ МОГАО ДА ИЗДРЖИМ У ДВОРУ!

ЈАШНО, ШИРЕ! У ШАТОРУ ЈЕ ВАЖАЈУХ ШВЕЖИЈИ!

АЛИ НЕ, СЕБАСТИЈАНЕ! НИЈЕ ЗБОГ ВАЗДУХА ВЕК ЗБОГ НЕСТРПЉИВА!

А... ТАКО!

УЛАЗ НЕКА БУДЕ ОКРЕНУТ ПРЕМА МОРУ... ДА БИХ МОГАО ДА ДРЖИМ ХОРИЗОНТ НА ОКУ!

РАЗУМЕМ! ОКО НА ХОРИЗОНТУ!

А ХОРИЗОНТ СЕ НЕКОЛИКО ЧАСОВА КАСНИЈЕ ОПАСНО ЗАМРАЧИО...

ПРЕТИ НАМ НЕПОГОДА, АДМИРАЛЕ!

БОЈИМ СЕ ТОГА, КАПЕТАНЕ! БОЈИМ СЕ ДА ЂЕ НАМ ВЕТАР РАСТУРИТИ БРОДОВЕ!

ТОГА СЕ И ЈА БОЈИМ!

ШТА?! ПА ДА СЕ САМИ СУОЧИМО С ПИРАТИМА!!!

ОХ, АДМИРАЛЕ! НЕ ГОВОРИТЕ ТАКО... ЈЕЗИК ПРЕГРИЗЛИ!

ТРЕБА НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ! НАЈПРЕ... САНУВАТИ ХЛАДНОКРВНОСТ!

ДА! ДА! КРВОХЛАДНОСТ ЈЕ НАЈВАЖНИЈА!

НА ЛИТИЦИ

Била једном три медведа... — почео је да прича Џорџ Томпсон, трудећи се да му глас звучи безбрижно.

— Дај нешто друго, тата! — узвикнуше деца у глас. — Ово смо чули већ двапут!

Било је то заиста необично место за причање бајки. Џорџ и његова деца, осмогодишња Линда, шестогодишњи близанци Филип и Родер и четворогодишњи Џералд, налазили су се на једној оштрој стени обавијеној маглом, а 25 метара испод њих, у тами, хучали су морски таласи.

— Па, добро — рече Џорџ. — Причаћу вам онда о Биберчету. Било је то...

ТРЕБА ДА СЕ ВРАТИМО!

Јутро 28. новембра 1970. године било је тако ведро да је просто мамило на купање. Породица Томпсон из Њукеја у југозападној Енглеској напунила је котарицу храном и отишла на плажу Пар Сендс. Џорџ Томпсон, који се на овој обали играо још као дечак, изабрао ју је управо зато што ју је познавао. Али, оно што се касније догодило показало је — да је не познаје баш најбоље!

Стигли су на плажу нешто пре један. Зачас су испразнили садржину котарице, а затим су се бацили на пливање и скупљање шкољки. Тако је прошло неколико часова, а онда Џорџ рече:

— Сада треба да се вратимо. Почине плима.

Али, вода је надошла брже него што су очекивали. Нису се још ни спремили за полазак, а плима их је већ одсекла од копна.

Џорџ се трудио да не покаже забринутост.

— Добро је што сте понели гумене чизме — рекао је деци. — Попећемо се на ону стену.

Била је то хридина звана Спит Поинт, чија би окомета литица могла задати муке и искуснијим планинарима. Џорџ је знао да им успињање неће бити лако, нарочито његовој жени Шели која је на ногама имала само сандале. Али, вода је надолазила све више и другог излаза није било.

ДИМНИ СИГНАЛИ

У почетку, пењање је ишло лако. Деца су се чак и забављала. Али, после неких петнаест метара, Шела изјави да не може даље.

— У овим сандалама сам као боса! Продужите, ја ћу остати овде!

Џорџ је рекао деци да се ухвате за њега и наставио да се пење. Прешли су тако још десет метара, а онда наиђоше на један испуст обрастао травом. Видевши да је

На Џорџово изненађење, рибари су му само одмахнули и — продужили пут!

покривен дебелим слојем земље, Џорџ рукама ископа рупе које ће им послужити као упориште, а затим сви стадоше на избочину. Џорџ се окрете и викну:

— Шела, јеси ли добро? — Јесам, Џорџе! — Глас јој је звучао чврсто и прибрано. — Само, боље ме стопала...

У том положају провели су читавих неколико сати. Почела је да пада киша, магла је постајала све гушћа, али су и даље могли да виде пучину. У једном тренутку, Џорџ угледа у даљини неки рибарски чамац. Скинуо је кошуљу и почео да маше. Али, на његово запрепашћење, рибари су му само одмахнули и продужили својим путем.

„Глупаци!“ помисли он. „Верују да смо туристи и да се пењемо из забаве!“

Управо је почело да га хвата очајање, кад му поглед на дечије гумене чизме даде једну идеју: запалиће их и направити толики дим да ће их неко сигурно опазити!

— Дакле, децо — рече он тобоже весело — сада ћемо да запалимо малу логорску ватру!

Деца се нису нимало одушевила кад су схватила да ће за ватру бити потребне њихове чизме, али су их спремно изула и пружила оцу. Џорџ је потрошио пола кутије шибица док је успео да запали једну чизму и произведе мало дима. Али, било је узалуд. Киша је, до-

— Слушајте ња жљиво! — рече Џорџ Томпсон док су се деца, приљубљена уз стену, борцла са сном. — Испричаћу вам причу о чаробном поштару...

душе, престала, али је магла била толико густа да нико није могао да примети Џорџове сигнале.

БИЛА ЈЕДНОМ...

У међувремену, већ се смркавало. Тела храбрих „планинара“ била су уморна од напетог положаја, а мали испуст на коме су стајали постајао је све клизавији. Одоздо се зачуо глас:

— Џорџе, како сте?

Томпсон је погледао у дубину, али од магле није могао да види Шелу. Ипак, њен глас га је охрабрио и мозак му проради. Требало је некако спречити да децу обузме сан; ако би и на тренутак задремали, сурвали би се у дубину.

— Слушајте ме пажљиво — рече он. — Испричаћу вам причу. Била једном три медведа...

Сати су одмицали, пао је и мрак. Пошто је испричао све бајке којих је могао да се сети, Џорџ је очајнички измишљао нове и нове, док су га деца слушала сањивих очију. Машта му је радила као никада дотле. Измислио је био чаробног поштар (и сам је једном био поштар) у чијим се рукама писма претварају у кесе пуне злата, затим замак од слаткиша у коме свако дете које не заспи добија велике лутке, астронауте и ватрогасна кола на навијање, и тако даље...

Већ му је понестало идеја кад поново зачу Шелин глас:

— Џорџе, изгледа да се вода повлачи! Кренућу да потражим помоћ. Ти остани с децом и пази да не задремају!

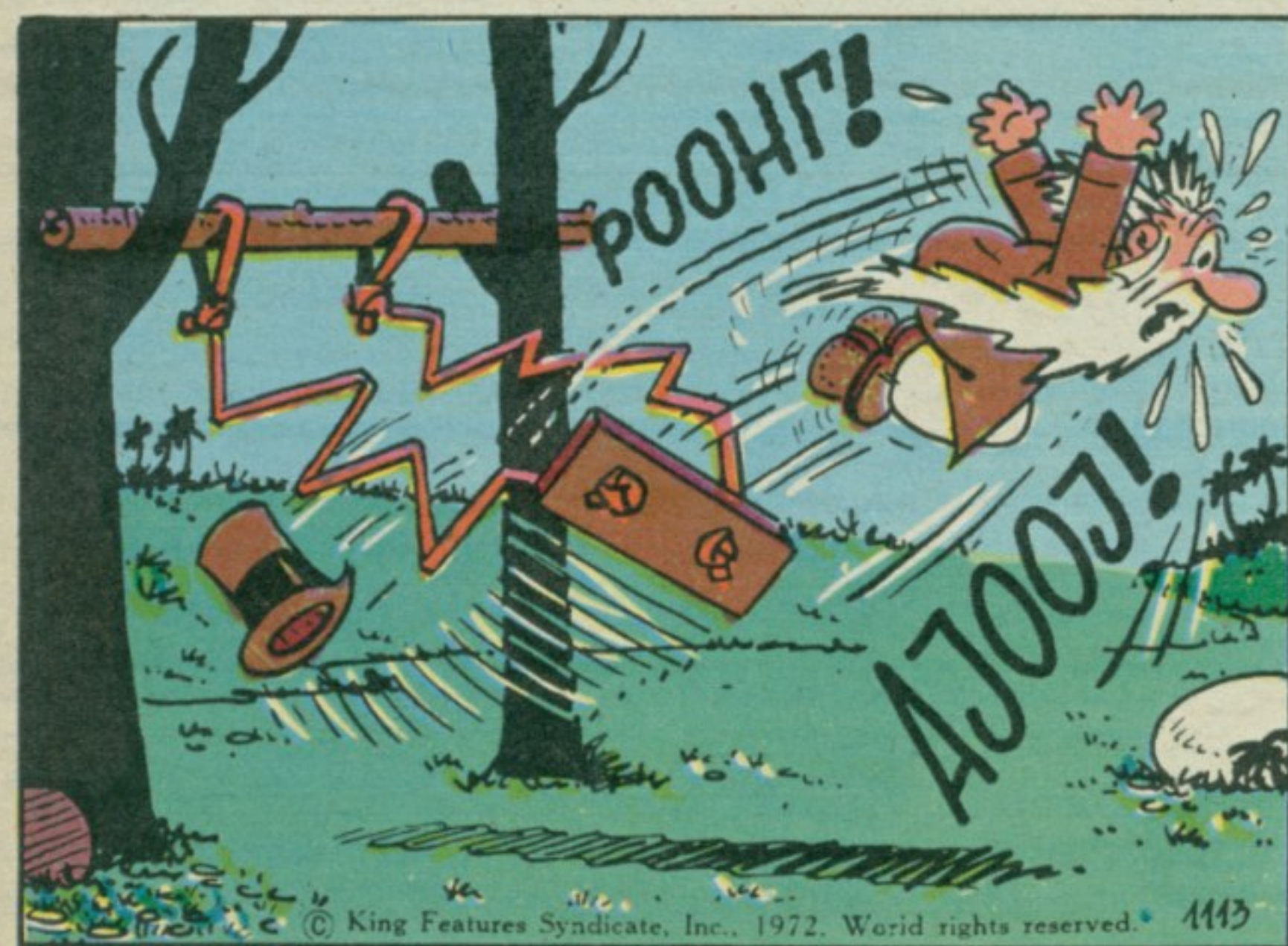
Џорџ уздахну и поче из почетка: — Био једном...

☆☆☆

У 4 ујутро, Џорџ је још непрекидно говорио кад изнад себе, у магли, примети жуте и наранџасте светиљке. Одмах затим, заслепи га бљесак рефлекторске лампе.

Била је то спасилачка екипа обалске страже из оближње луке Пар Харбор. После километар и по пешачења, крвавих, израњављених стопала, Шела се домогла њихове станице и обавестила их. Сада су они стајали на врху стене и бацали Џорџу и његовој деци ужад помоћу које ће се спустити на земљу.

И тако се, као у Џорџовим бајкама, све добро завршило. П. С.

ГРИНГО

славољубиви
генерал

Мексички
град Салијенте
у близини границе
с Тексасом
али ипак далеко
од путева који
вежују Мексико
и Тексас...

ГЛЕ!
ПА ТО ЈЕ
ПИСМО
ОД
ГРИНГА
!

ОВО ЈЕ
ЗА ТВОГ
ГАЗДУ СЕЊОР
ГОМЕЗА!

ХВАЛА!

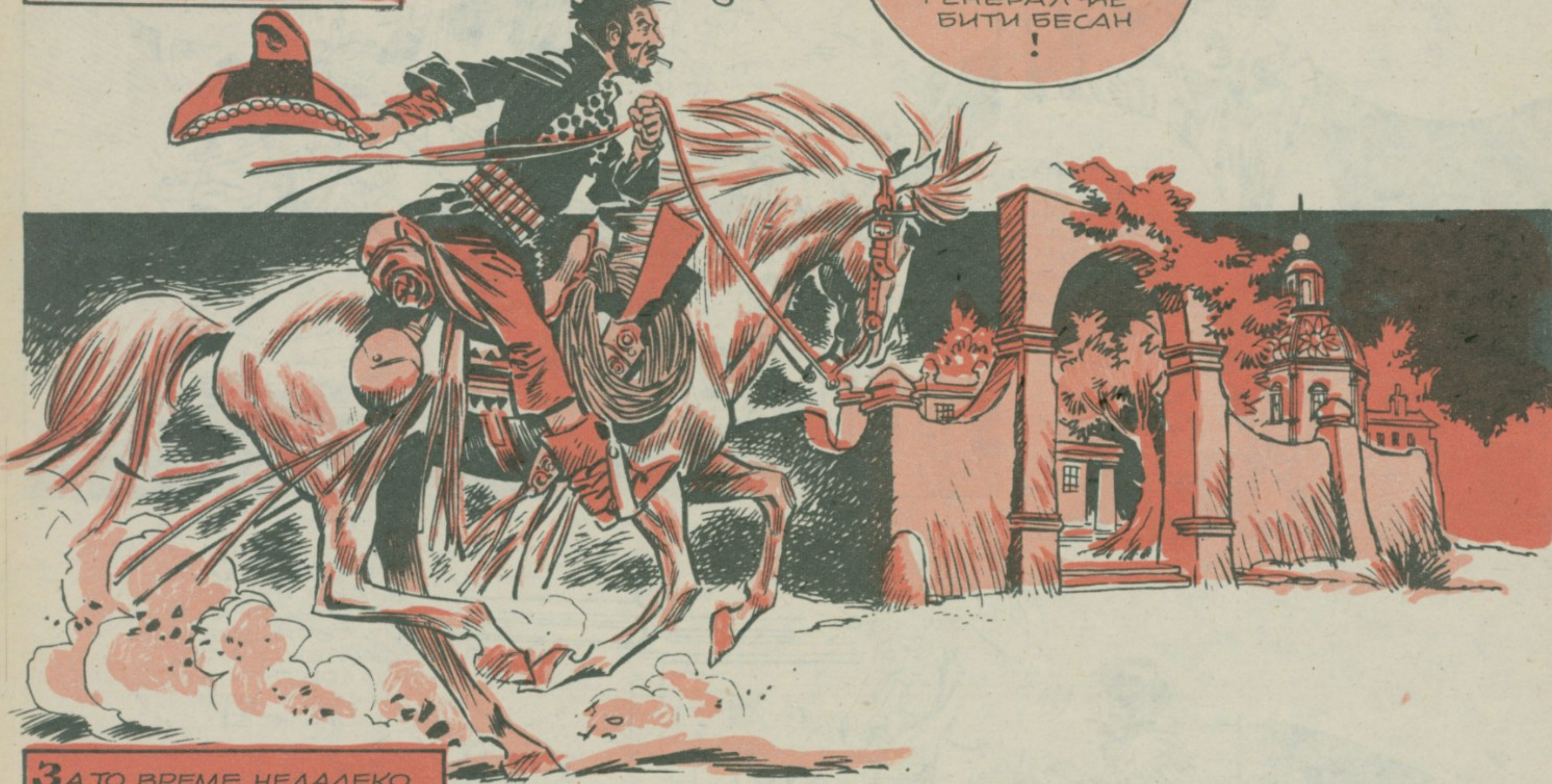
ПОШТАР

-65- 1113

Али, Гомезова жеља да Грингу обезбеди миран одмор, није зависила само од овог гостољубивог домаћина...

Ово је најгора вест која је у овом тренутку могла да стигне! Генерал ће бити бесан!

Зато време недалеко од Гомезове куће...

НЕ МОЖЕМО ДА КУПИМО ТОПОВЕ!

НИ ПУШКЕ!
НИ МУНИЦИЈУ!

КАКО ОНДА ДА ПРЕУЗЕМ ВЛАСТ У ЗЕМЉИ? ГОЛИМ ШАКАМА?

НОВЦА НЕМАМО...

ЗНАМ ДА ГА НЕМАМО... АЛИ ЈА МОРАМ ДА ДОЂЕМ ДО ОРУЖЈА ЗА СВОЈЕ ЉУДЕ! И ЈА ЋУ ДОЋИ...

АЛИ КАКО?

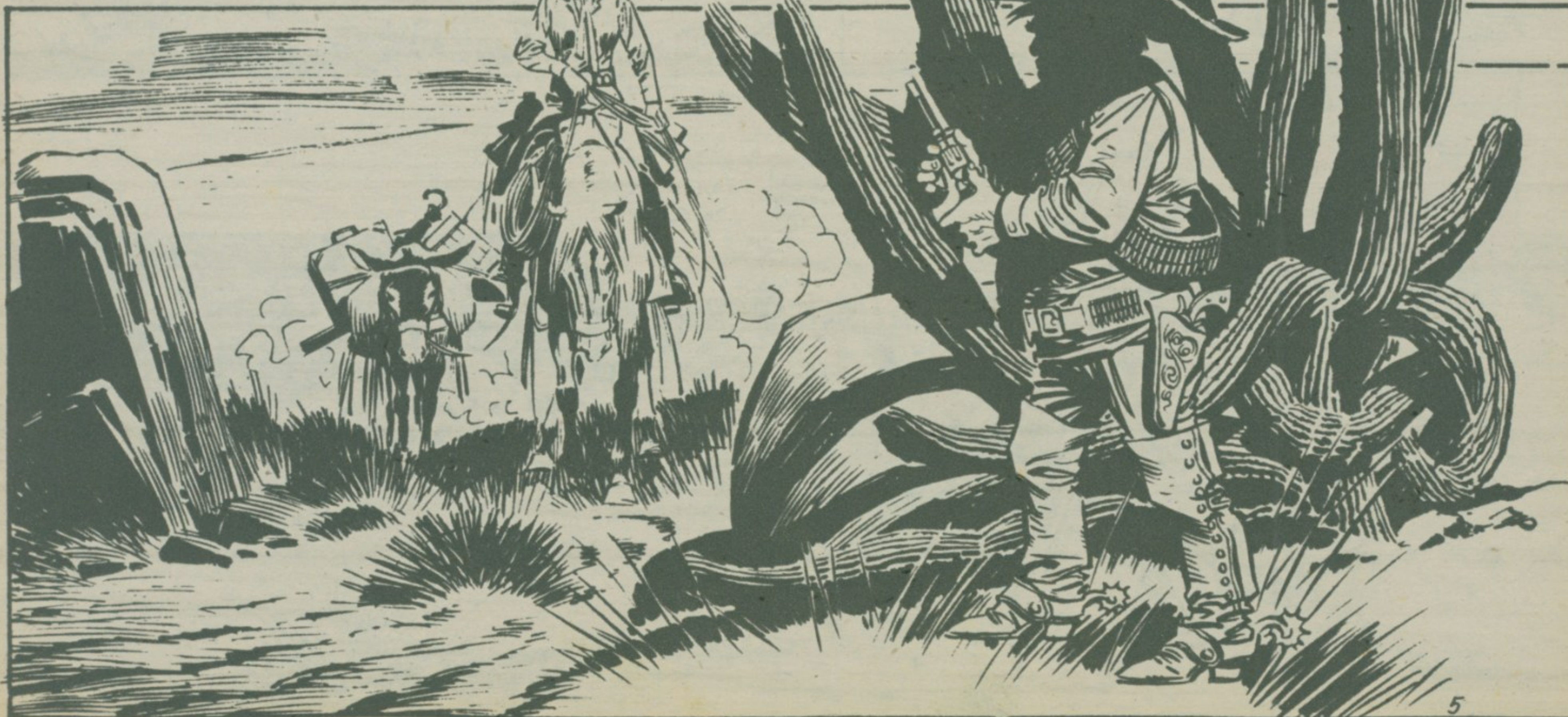
ЗАХВАЉУЈУКИ СВОЈОЈ ГЕНИЈАЛНОЈ ДОВИТАЉИВОСТИ! ЗНАТЕ ЗА ТВРЂАВУ САН ПЕДРО?

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ПУТУ ЗА САЛИЈЕНТЕ...

РУКЕ
УВИС,
ЛЕПОТИЦЕ
!!

ОХ...
МОЈА
БРАДА
!

ИПАК
НЕ МИСЛИ
ДА ЋЕШ МЕ СЕ
ТАКО ЛАКО
ОСЛОБОДИ-
ТИ!

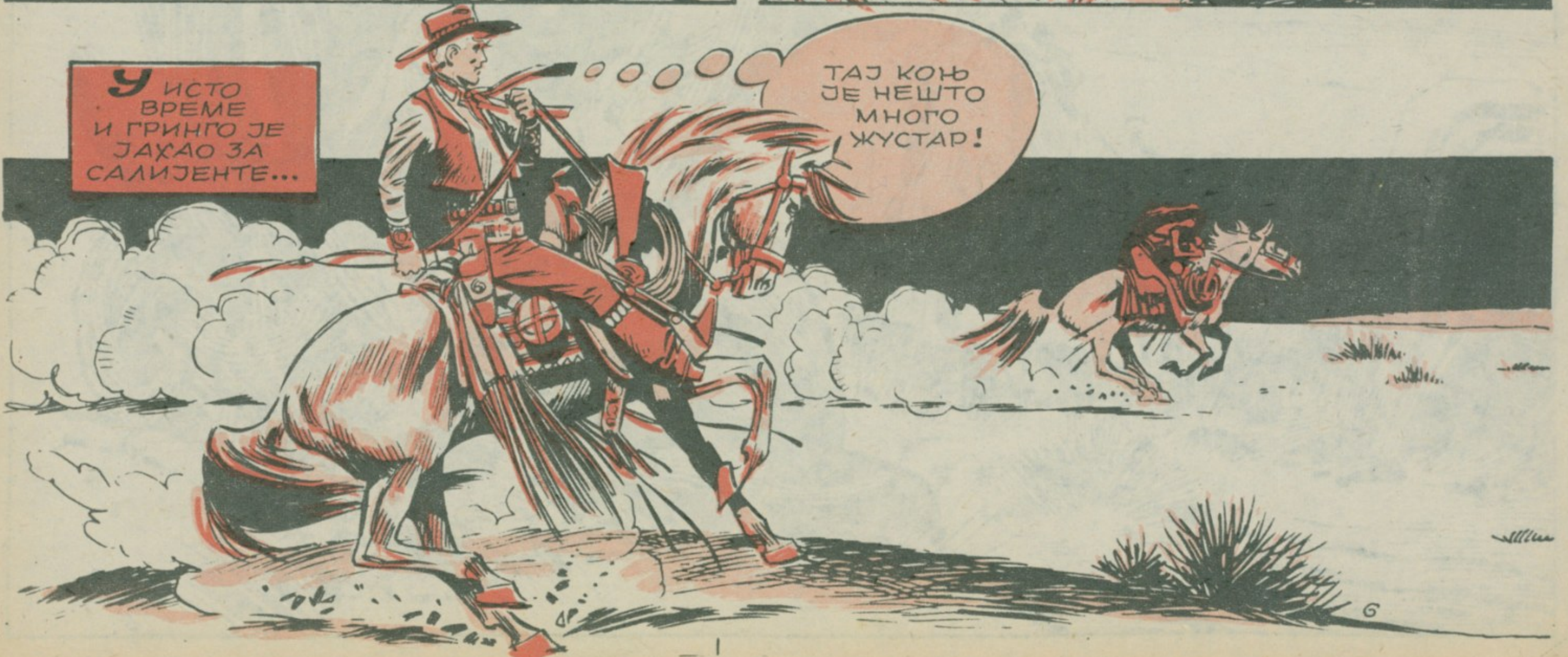

ИТАК ЈЕ
КОЊУ САМО
ЗАПАРАО КОЖУ...

БЕНГ!

... УПЛАШЕНИ
КОЊ
ДАО СЕ
У ТРК.

У ИСТО
ВРЕМЕ
И ГРИНГО ЈЕ
ЈАХАО ЗА
САЛИЈЕНТЕ...

ТАЈ КОЊ
ЈЕ НЕШТО
МНОГО
ЖУСТАР!

МАРИЈА ЈЕ
ИСПРИЧАЛА ГРИНГУ
О СВОМ
НЕПРИЈАТНОМ
СУСРЕТУ
С БАНДИТОМ...

ДА СЕ
ВРАТИМО ОНДА!
МОЖДА НИЈЕ
ОТИШАО ДАЛЕКО
ПА ЋЕМО МОЋИ
ДА ГА
ПРИТЕСНИМО И
ОДУЗМЕМО МУ
СТВАРИ КОЈЕ
ВАМ ЈЕ УЗЕО!

НЕ... МОЛИМ
ВАС! НЕ ВРЕДИ
СЕ ЗБОГ ЊИХ
ИЗЛАГАТИ РИЗИКУ!
У ТОРБИ СУ БИЛЕ
САМО СТАРЕ
ХАЉИНЕ! МОЖДА
ЈЕ И БОЉЕ
ШТО САМ ИХ СЕ
ОСЛОБОДИЛА!

НЕШТО САМ СЕ
ЗАКАЧИЛА С ДИРЕКТОРКОМ
ШКОЛЕ У САНТА ФЕ...
ПА САМ ОДЛУЧИЛА
ДА СЕ ВРАТИМ КУЋИ!
ДО ПАСА САМ ПУТОВА-
ЛА ВОЗОМ... И ТУ САМ
КУПИЛА КОЊА!

ХРАВРО
ОД ВАС! И ЗА
МУШКАРЦА ЈЕ
ПОНЕКАД
ОПАСНО ДА
САМ ПУТУЈЕ
ОВИМ
КРАЈЕМ!

ЗА ТО
ВРЕМЕ...

ГАРИДО
РЕЧЕ ДА БИ
ПОЈАВА ЕПИ-
ДЕМИЈЕ МОГЛА
ДА ИЗМАМИ
ВОЈНИКЕ ИЗ
ТВРЂАВЕ! ЛЕПО
ОНДА... ИМАЋЕМО
ЕПИДЕМИЈУ!

КАКО?
НЕ
РАЗУ-
МЕМ?

ЛАКО, MARTINEZ!
ОД ИНДИЈАНАЦА ЋЕМО
НАБАВИТИ НАРОЧИТУ
ТРАВУ КОЈУ ЋЕМО
УБАЦИТИ У КАНАЛЕ
КРОЗ КОЈЕ У ГРАД
МЕСУ ДОТИЧЕ ВОДА
ЗА ПИЋЕ!
ОД ТОГА ЋЕ СЕ ЉУДИ
ОСЕЋАТИ НЕЛАГОДНО...
НИШТА ОЗБИЉНО...
БИЋЕ БОЛЕСНИ
НЕКОЛИКО ДАНА!
БИЋЕ ОДРЕЂЕН
КАРАНТИН...
ВОЈНИЦИ ЋЕ МОРАТИ
ДА ПРЕУЗМУ
САНИТАРНУ
КОНТРОЛУ...

ЈЕДАН САТ
КАСНИЈЕ...

ЗАИСТА ЈЕ
ЉУБАЗНО ОД ВАС
ШТО СТЕ МЕ ДО-
ПРАТИЛИ ДО КУЋЕ!
СИГУРНА САМ ДА БИ
МОЈ ОТАЦ ЖЕЛЕО ДА
ВАМ ЛИЧНО ЗАХВА-
ЛИ ЗБОГ ПОМОЋИ
КОЈУ СТЕ МИ
УКАЗАЛИ!

МАРИЈА!
КЋЕРИ МОЈА...
ОТКУД ТИ?
ЗАР
ШКОЛА...
?

ЗДРАВО,
ТАТА!

ГЕНЕ-
РАЛЕ,
ТО ЈЕ
ГРИНГО
!

Али...

СТОЈ!
ПУЦА-
ЋУ!

ГРИНГОВО БЕКСТВО БРЗО
ЈЕ ОТКРИВЕНО... А И КО
МУ ЈЕ ПОМОГАО.

ГЛУПА БУДАЛО!
ДОЗВОЛИО СИ ДА
ТЕ ПРЕВАДИ ЈЕДНА
ЖЕНА! А ТИ,
МАРИЈА, ТРЕБАЛО
БИ ДА СЕ
СТИДИШ!
УДАРИЛА СИ
НА РОЂЕНОГ
ОЦА!

НЕ
СТИДИМ СЕ!
ПОДЛО СИ СЕ
ПОНЕО ПРЕМА
МОМ ПРИЈАТЕЉУ
И ЈА САМ
УЧИНИЛА СВЕ
ШТО САМ
МОГЛА ДА МУ
ПОМОГ-
НЕМ!

НЕ
ОДГОВАРАЈ МИ,
ДЕВОЈКО, И
СКЛОНИ МИ СЕ
С ОЧИЈУ ДОК МЕ
СТРПЉЕЊЕ НИЈЕ
ИЗДАЛО!
ЧИСТИТЕ СЕ...
ОБОЈЕ!

ШТА
ЋЕМО
САД?
ГРИНГОВО
БЕКСТВО
ПОРЕМЕ-
ТИЋЕ
НАШ
ПЛАН...

ИПАК
ЋЕМО ГА
СЕ ДРЖАТИ!
ХАЈУРА
ЈЕ ВЕЋ
НАБАВИО
ТРАВЕ И
НА ПУТУ ЈЕ
ЗА МЕСУ!
И ДА ХОЋЕМО,
ПЛАН СЕ
ВИШЕ
НЕ МОЖЕ
МЕЊА-
ТИ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ ГРИНГО
ЈЕ СТИГАО У САЛИЈЕНТЕ...

СИДЕ! ДРАГО
МИ ЈЕ ШТО ТЕ
ВИДИМ! АЛИ,
НИСМО ТЕ ОЧЕКИ-
ВАЛИ У ОВО ДО-
БА НОЋИ!

МАЛО
СУ МЕ
УЗ ПУТ
ЗАДРЖА-
ЛИ!

ГРИНГО ЈЕ ИСПРИЧАО
ПРИЈАТЕЉУ ШТА МУ СЕ
ДОГОДИЛО...

ПОЗНАЈЕМ
ТОГ
ГЕНЕРАЛЦИКА!
СВИ ЗНАЈУ
КОЛИКО ЈЕ
НАДУВЕН И
ВЛАСТОЉУБИВ!
САМО,
СМАТРАЈУ
ГА БЕЗО-
ПАСНИМ!

У ТО ПОСЛЕД-
ЊЕ БАШ
НИСАМ
СИГУРАН!
ЊЕГОВЕ
АМБИЦИЈЕ
МОГУ ДА
УГРОЗЕ
МИРНЕ
ГРАЂА-
НЕ!

ЈАСНО!
АКО СЕ ОН
ДОКОПА
ОРУЖЈА...
БИЋЕ
НЕВО-
ДЕ!
КАКО
ДА ТО
СПРЕЧИ-
МО!

МАЛО ЋУ СЕ
ОДМОРИТИ
А ОНДА ЋУ ОТИЋИ
ДА ОПОМЕНЕМ
КОМАНДАНТА
ТВРЂАВЕ!
А МИСЛИО САМ
ДА ЋЕ МОЈ
БОРАВАК ОВДЕ
БИТИ МИРАН!

ПРЕД ЗОРУ ЈЕ ХАУАРА,
ГЕНЕРАЛОВ ЧОВЕК, СТИГАО
ДО ИЗВОРА СА КОГА ЈЕ ВО-
ДА ОДВОЂЕНА
У ГРАД...

АКО ОНАЈ
ИНДИЈАНАЦ
ГОВОРИ ИСТИНУ,
УСКРОРО ЋЕ
ГРАЂАНИ
ПОЧЕТИ ДА
ПАДАЈУ ПО
УЛИЦАМА!
ГЕНЕРАЛ
ЋЕ МЕ ОДЛИ-
КОВАТИ!

ГРИНГУ ЈЕ
ТРЕБАЛО
НЕКОЛИКО
ЧАСОВА ДА БИ
СТИГАО У
ТВРЂАВУ САН
ПЕДРО...

ЈА САМ СИД
БИКИНГ И ЖЕЛЕО
БИХ ДА
ГОВОРИМ
С КОМАНДАНТОМ!
ВАЖНО
ЈЕ!

ГРИНГО
!

ЉУДИ ПАДАЈУ
ПО УЛИЦАМА!
У МОЈОЈ ПОРОДИЦИ
СВИ СУ БОЛЕСНИ!
ПРЕДСЕДНИК
СМАТРА ДА ГРАД
ТРЕБА ОПКОЛИТИ...
ДА СЕ
ЕПИДЕМИЈА
НЕ БИ
ШИРИЛА!

ДОБРО!
ПОРУЧНИКЕ,
НАРЕДИТЕ
ПРИПРАВНОСТ!
ОДМАХ ЋЕМО
КРЕНУТИ ЗА
МЕСУ!

НЕ СВИЂА МИ СЕ ТА
ПРИЧА О ЕПИДЕМИЈИ,
ПЕТЕРСОНЕ! А ШТА
АКО ЈЕ ТО САМО ТРИК
ДА БИ СЕ ВОЈСКА
ИЗМАМИЛА ИЗ ТВРЂАВЕ?
ГОТОВО ПРАЗНУ
ТВРЂАВУ НЕЋЕ
БИТИ ТЕШКО
ОСВОЈИТИ!

НА ТО СЕ
МАЛИ
ГЕНЕРАЛ
ИПАК НЕЋЕ
УСУДИТИ!
БАР
ВЕРУЈЕМ
У ТО...

АЛИ, ПЕТЕРСОНЕ!
У ТВРЂАВИ ЈЕ
ОСТАЛО САМО 8
ВОЈНИКА!
СЛУШАЈ, МОРАМО
НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ!
ОДВЕДИ МЕ
У СКЛАДИШТЕ
МУНИЦИЈЕ ...
ТАМО ЋУ ТИ РЕЋИ
ШТА ТРЕБА ДА
УЧИНИМО!

У РЕДУ,
ПОМОЋИ ЋУ ТИ...
МАДА НЕ БИХ
СМЕО!
ТО ЈЕ ПРОТИВ
ВОЈНИХ
ПРОПИСА!

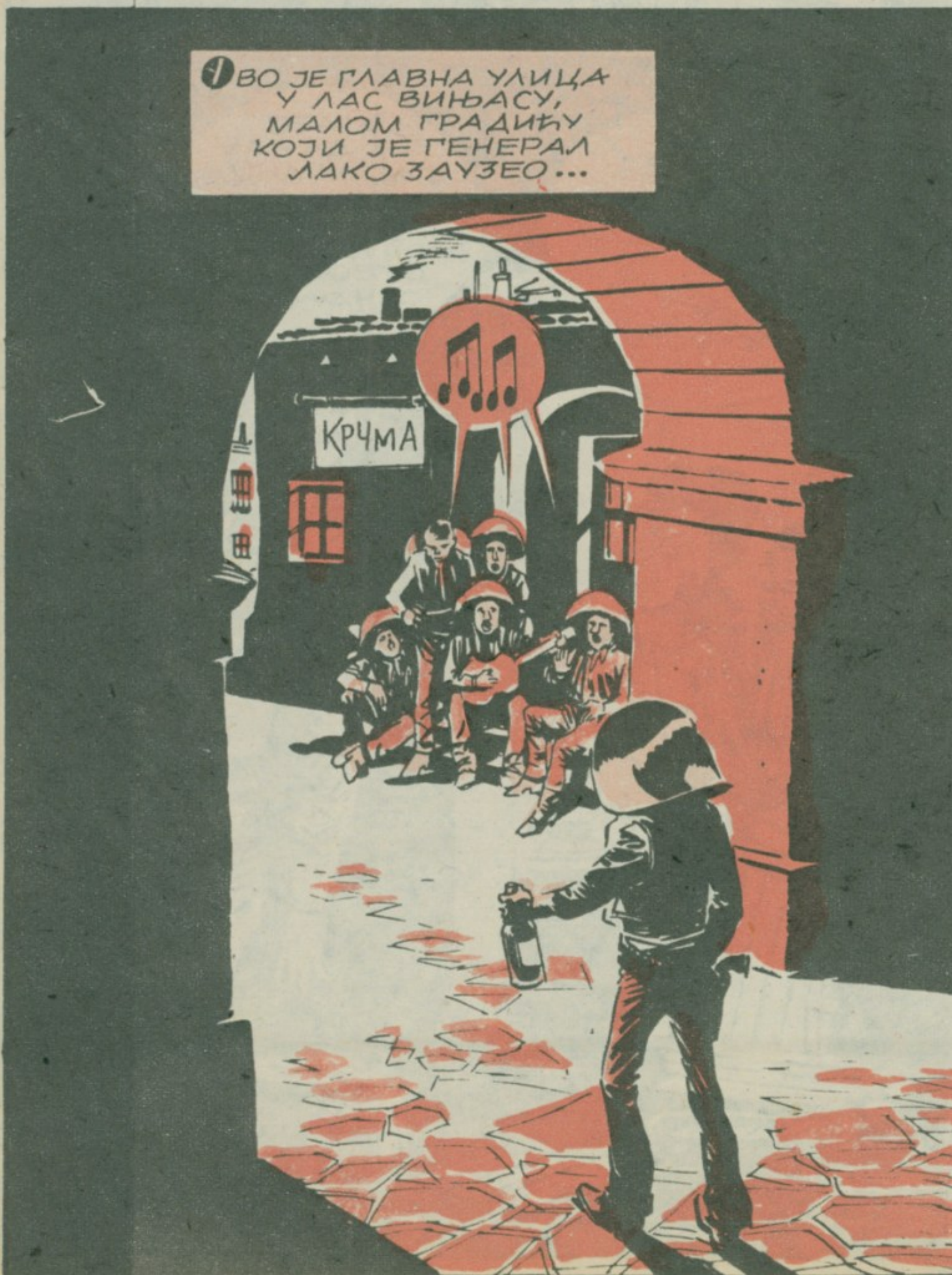
ТЕ НОЋИ ГРУПА
ЈАХАЧА СТИГЛА ЈЕ
У САН ПЕДРО...

ХММ...
ИЗГЛЕДА
ДА СМО
ДОБИЛИ
ПОСЕТУ!

ЈА САМ ИЗ
ВОЈНОГ САНИТЕТА!
ЗОВЕМ СЕ ЛОНДОН!
ВЕРУЈЕМ ДА ЈЕ
ВАШ КАПЕТАН
ОБАВЕШТЕНО
НАШЕМ
ДОЛАСКУ!

КАПЕТАН
ТРЕНУТНО
НИЈЕ У
ТВРЂАВИ!
ЖАО
МИ ЈЕ!

НА-ПРЕД!

ОТКРИЛИ СМО ГА КАКО ЊУШКА ПО ГРАДУ!

ДОБРО НАМ ДОШЛИ, СИЊОР ГРИНГО! НИСАМ МИСЛИО ДА ЋУ ИМАТИ ЗАДОВОЉСТВО ДА ВАС ПОНОВО ВИДИМ!

НЕ БИХ РЕКАО ДА ЈЕ ЗАДОВОЉСТВО ОБОСТРАНО, ГЕНЕРАЛЕ! НЕ ВОЛИМ ВОЈНЕ ДИКТАТОРЕ!

БЕЗОБРАЗНИ-ЧЕ! ВОДИТЕ МИ ГА С ОЧИЈУ! ЗАТВОРИТЕ ГА... И У ЗОРУ НА СТРЕЉАЊЕ!

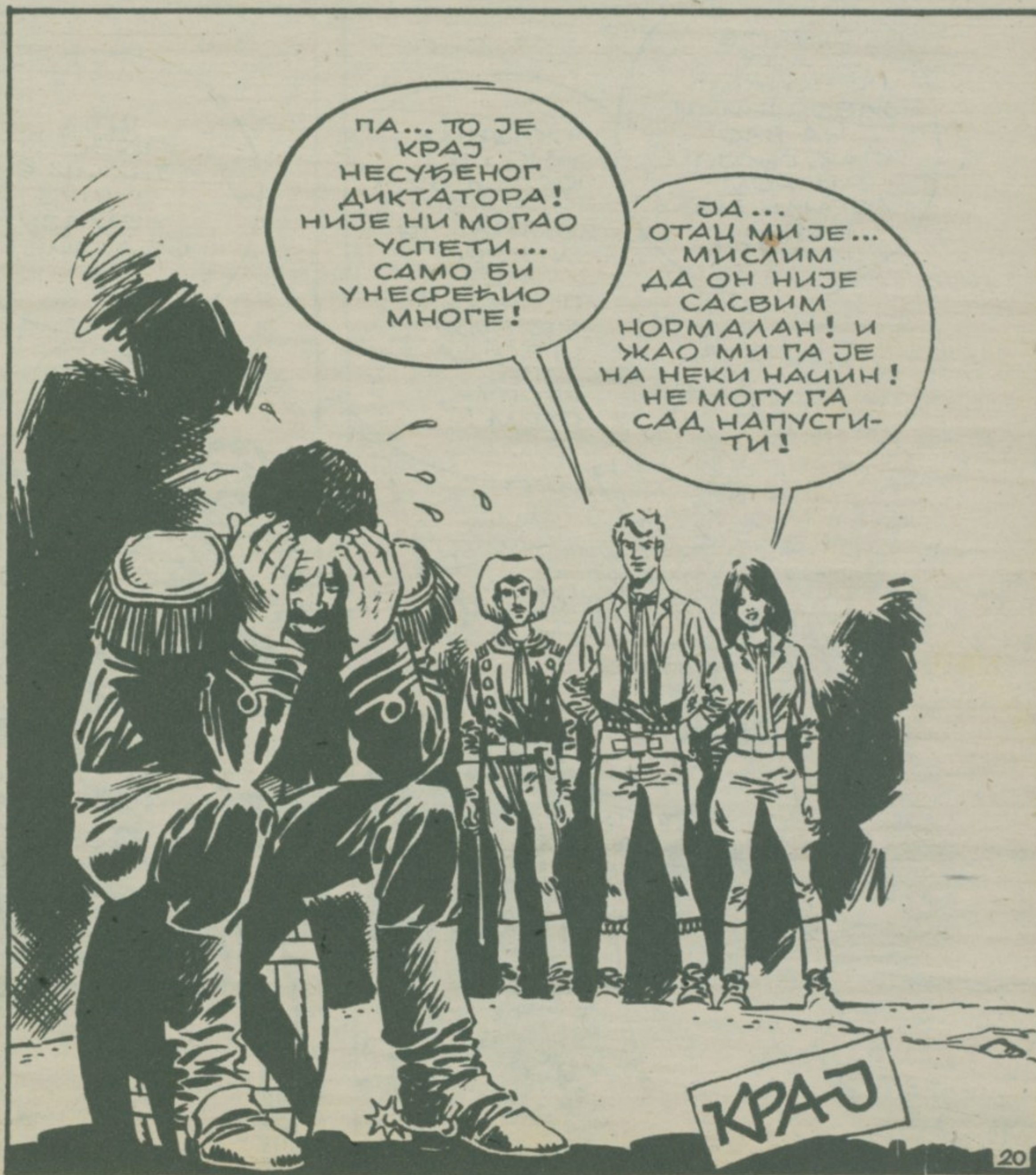
ХМ... У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ СРЕЋА МЕ БАШ НЕ СЛУЖИ! И АКО СЕ НЕ ДОГОДИ НЕКО ЧУДО...

СТИЖУ КОЛА С ОРУЖЈЕМ! КАКВА ШТЕТА ШТО НЕЋУ МОЌИ ДА УЖИВАМ У ГЕНЕРАЛОВОМ БЕСУ КАД ВИДИ ШТА ЈЕ ДОБИО!

ОВА ИСТИНИТА ПРИЧА
ПОЧИЊЕ 1943. ГОДИНЕ
КАД СЕ САВЕЗНИЧКА
ВОЈСКА ИСКРЦАЛА НА
СИЦИЛИЈУ.
МЕЊУ АМЕРИЧКИМ
ВОЈНИЦИМА БИО ЈЕ
И ЦРНАЦ ОБИ БРАУН.

ПОГЛЕДАЈ МЕ... ЦРН САМ!

САВЕЗНИЦИ СУ СЛОМИЛИ ОТПОР ИТАЛИЈАНА И НЕМАЦА.
ЗАУЗЕЛИ СУ И ГРАД МЕСИНУ. ЈЕДНОГ ДАНА ПРОЛАЗЕЋИ
ГРАДОМ ОБИ БРАУН ЈЕ ЗАСТАО ЗАЧУЋЕН...

ОНА МЕ ИЗГЛЕДА
И НЕ ПРИМЕЋУЈЕ.
АХ, ПА ОНА
ЈЕ...

ОНА ЈЕ СЛЕ-
ПА. КАКО ЈЕ
ТО ТУЖНО!

ДИВНЕ ЛИ ДЕВОЈКЕ...
КАКО ДА ЈОЈ СЕ ОБРАТИМ А
ДА НЕ ПОМИСЛИ ДА САМ
НАСРЋИВАЦ?

ОБИ ЈЕ ЧЕСТО ДОЛАЗИО
У СИРОМАШНУ ЧЕТВРТ
МЕСИНЕ ДА БИ ВИДЕО ДЕ-
ВОЈКУ. ЈЕДНОГ ДАНА СЕ
ОХРАБРИО...

ЗОВЕМ СЕ
АНАМАРИЈА МЕР-
ЛИНО. И ЈА САМ
УВЕК САМА!

ЖЕЛЕО
БИХ САМО ДА РАЗГО-
ВАРАМ СА ВАМА И
НИШТА ДРУГО.
УСАМЉЕН САМ!

ПРОШЛО ЈЕ НЕКО-
ЛИКО НЕДЕЉА.

МОРАМ ДА ЈОЈ
КАЖЕМ ИСТИНУ.
ЗАЉУБИО САМ СЕ У
ЊУ. МОРАМ ЈОЈ РЕЌИ
КАКО ИЗГЛЕДАМ.

ТРЕБА НЕШТО ДА ВАМ КАЖЕМ О СЕБИ,
АНАМАРИЈА. НЕ БИХ МОГАО ДА ВАС
ПРЕВАРИМ... ЈА САМ ЦРНАЦ!

ПА
ШТА? ЈА ТЕ
ВОЛИМ!

ДА НИЈЕ
СИРОМАШНА НЕ
БИ БИЛА СЛЕПА.
МОЖДА СЕ КОПРЕ-
НА СА ЊЕНИХ
ОЧИЈУ МОЖЕ
СКИНУТИ ОПЕ-
РАЦИЈОМ?

ОБИ, ДА ТИ НЕ-
ШТО КАЖЕ-
МО!

САМО
РЕЌИТЕ!

ЗНАМО ЗА ТВОЈУ ЦУРУ И ЊЕНЕ ОЧИ.
ПРИКУПИЛИ СМО НЕШТО ПАРА... ДА ЈЕ
ВОДИШ НА ОПЕРА-
ЦИЈУ!

ШТА?

ЕВО ТИ 400 ХИЉАДА ЛИРА.
НАЈИ ДОКТОРА И ЦУРА ЋЕ ТИ
МОЖДА ПРОГЛЕ-
ДАТИ!

ХВАЛА ВАМ,
ХВАЛА...

НАПРЕДУЈУЋИ СА ТРУПАМА ПРЕМА СЕВЕРУ ОБИ
ЈЕ ТРАЖИО ЛЕКАРА ЗА АНАМАРИЈУ...

НАЈЗАД У
НАПУЉУ...

ВЕРУЈЕМ ДА СЕ ТА
КОПРЕНА СА ДЕВОЈЧИ-
НИХ ОЧИЈУ МОЖЕ УКЛО-
НИТИ. ДОВЕДИТЕ ЈЕ НА
КЛИНИКУ, ЈА ЋУ ЈЕ
ОПЕРИСАТИ!

МЕСЕЦ ДАНА КАСНИЈЕ...

ДАНАС ЋЕМО ЗНАТИ НА
ЧЕМУ СМО. СКИНУЋЕМО
ЗАВОЈЕ. ПОЋИТЕ СА
МНОМ!

НЕ, ПРОФЕ-
СОРЕ!

ЈА
ОДЛАЗИМ,
ИМАМ
РАЗЛОГ
ЗА ТО.

КАКО
ХОЋЕТЕ. САМО
ШТЕТА ЈЕ...

ВИДИМ, ЈА ВИДИМ!
ОХ, ТО ЈЕ ДИВНО!
А ГДЕ ЈЕ ОБИ?

ОТИШАО
ЈЕ. НЕ
ЗНАМ
ЗАШТО!

НЕКОЛИКО ДА-
НА КАСНИЈЕ...

САД ОНА ВИДИ
И НИЈЕ ПРАВО
ДА ЈОЈ СЕ НА-
МЕЋЕМ.
ЈА САМ
ЦРНАЦ.

ОБИ!

АНАМАРИЈА...
ТИ ОВДЕ?

ТОЛИКО САМ
ТЕ ТРАЖИЛА,
ОБИ! ЗАШТО СИ
ОТИШАО? ЗАР
НЕ ЗНАШ ДА ТЕ
ВОЛИМ, ОБИ?

ХВАЛА ТИ ЗА СВЕ,
ОБИ, АЛИ НАЈВИ-
ШЕ ЗАТО ШТО ЋЕШ
УВЕК БИТИ СА
МНОМ.

ДА,
АНАМАРИЈА,
ЗАУВЕК...

ОБИ И АНАМАРИЈА БРАУН СУ МУЖ И ЖЕНА ВЕК 27
ГОДИНА. ЖИВЕ У АМЕРИЦИ А ПРОШЛОГ ЛЕТА
ДОШЛИ СУ У МЕСИНУ ДА ПОСЕТЕ ГРАД
У КОЈЕМ СУ СЕ СРЕЛИ.

КРАЈ

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

БИБЛИОТЕКА
„ЗЛАТНО
КОЛО“

СВЕТ
СТВАРНОСТИ
И МАШТЕ

ИЗДАВАЧКА КУЋА „МЛАДО ПОКОЛЕЊЕ“ ОРГАНИЗУЈЕ
СТАЛНУ НАГРАДНУ ПРОДАЈУ КЊИГА ИЗ СВОЈИХ БОГАТИХ
КОЛЕКЦИЈА. У овом броју ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА нуди
вам библиотеку „Златно коло“ намењену деци од 7 до 12 година
у којој се налазе бајке и дела пустиловне литературе.

Књиге су формата 13 x 20 у тврдом повезу и са илустрацијама.

КОМПЛЕТ БРОЈ 1

1. Ханс Кристијан Андерсен: БАЈКЕ
2. Јан Музеус: РИВЕЦАЛ, ВРДСКИ ДУХ
3. Френк Л. Баум: ЧАРОВЊАК ИЗ ОЗА
4. Џејмс Тербер: ТРИНАЕСТ ЧАСОВНИКА
5. Александар Милн: ВИНИ ЗВАНИ ПУ
6. Александар Милн: КУЋА НА ПУОВОМ УГЛУ

Цена комплекта: 60 дина.

Купац који цео комплет наручи за готово (плаћање поужећем) добија
бесплатно књигу Добрице Ерића „СЛАВУЈ И СУНЦЕ“

КОМПЛЕТ БРОЈ 2

1. Оскар Вајлд: СРЕЋНИ ПРИНЦ И ДРУГЕ БАЈКЕ
3. Владимир Назор: КЊИГА ЗА ДЕЦУ
3. Е. Т. А. Форман: КРЦКО ОРАШЧИЋ И КРАЉ МИШЕВА
4. Аугуст Г. Виргер: БАРОН МИНХАУЗЕН
5. Бенијамин Каверин: МНОГО ДОБРИХ ЉУДИ И ЈЕДАН ЗАВИДЉИВАЦ
6. Астрид Линдгрен: НОВИ ДОЖИВЉАЈИ ПИПИ ДУГАЧКЕ ЧАРАПЕ

Цена комплекта: 60 дина.

Купац који цео комплет наручи за готово (плаћање поужећем) добија
бесплатно књигу Ивана Цековића „ШЕТАЧИ, ЛАГАНИЈЕ“.

КОМПЛЕТ БРОЈ 3

1. Алексеј Толстој: ЗЛАТНИ КЉУЧИЋ
2. Бранко Ћопић: МАЧАК ТОША И ДРУГЕ БАЈКЕ
3. Луис Керол: АЛИСА У ЧАРОВНОЈ ЗЕМЉИ
4. Луис Керол: АЛИСА У ЗЕМЉИ ИЗ ОГЛЕДАЛА
5. Варбара Слеј: КАРВОНЕЛ КРАЉ МАЧАКА
6. Алексеј Њекрасов: ДОЖИВЉАЈИ КАПЕТАНА ВРУНГЕЛА

Цена комплекта: 60 дина.

Купац који цео комплет наручи за готово (плаћање поужећем) добија
бесплатно књигу Јованке Јаргачевић „ШЕСТ СТОТИНА СТОЛОВА“.

КОМПЛЕТ БРОЈ 4

1. ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА И ДРУГЕ БАЈКЕ
2. Џејмс Метју Вери: ПЕТАР ПАЊ
3. Рене Гијо: БЕЛА ГРИВА
4. Рене Гијо: ГОСПОДАР СЛОНОВА
5. Г. П. Петерсен: ТИЛ ОЈЛЕНШПИГЕЛ
6. Зинкен Хоп: ЧАРОВНА КРЕДА

Цена комплекта: 60 дина.

Купац који цео комплет наручи за готово (плаћање поужећем) добија
бесплатно књигу Драгана Кулићана и Драгана Лукића „ДЕЧАК И ВОЈ-
НИК“.

Купци могу наручити појединачну књигу по цени од 10 дина. Све поје-
диначне књиге и комплекти могу се добити и на отплату с тим да нај-
мања месечна рата износи 30 дина. У случају куповине појединачне
књиге или куповине на отплату купац не добија бесплатно књигу као
награду.

Попуњену и оверену наруџбеницу пошаљите на адресу: НИП „МЛАДО
ПОКОЛЕЊЕ“, 11000 БЕОГРАД, Француска 24.

НИП „МЛАДО ПОКОЛЕЊЕ“ 11000 Београд, Француска 24

НАРУЏБЕНИЦА 11

Овим неопозиво наручујем ЗА ГОТОВО (поужећем) — НА ОТПЛА-
ТУ (непотребно прецртати):

Назив књиге _____ Комада _____ Број комплекта _____

У укупној вредности од дина. _____

(Име, очево име и презиме) _____

(Занимање и назив радне организације) _____

(Број поште, место, улица и број) _____

(Овера о запослењу за
купце на отплату)

(Потпис наручиоца) _____

Уплату ћу извршити поужећем односно у _____ месечних
рата на жиро рачун „Младог поколења“, Београд, бр. 60801-601-2098.
У случају спора признајем надлежност суда у Београду.

BAZOOKA Joe НАГРАЂУЈЕ

БЕЗ
ИЗВЛАЧЕЊА

ЗА СЛЕДЕЋИ

БРОЈ НАГРАЂЕНИХ

СЛИЧИЦА КОЈЕ СЕ ЗАВРШАВАЈУ БРОЈЕМ

5, 15, 25, 35 МОЖЕТЕ ДОБИТИ

1. Јединствену мајицу BAZO-
ОКА JOE у свим величинама
за 30 сличица

2. За школу и кућу интересан-
тан писаћи прибор (налив-пе-
ро, техничка оловка, хемиј-
ска оловка) за 25 сличица

3. Атрактивну BAZOOKA JOE
лопту за 15 сличица

4. Оригинални модел Rewell
авиона на састављање за 14
сличица

5. 10 летећих дискова са пишто-
љем за 5 сличица

6. Две украсне налепнице BA-
ZOOKA JOE за 3 сличице

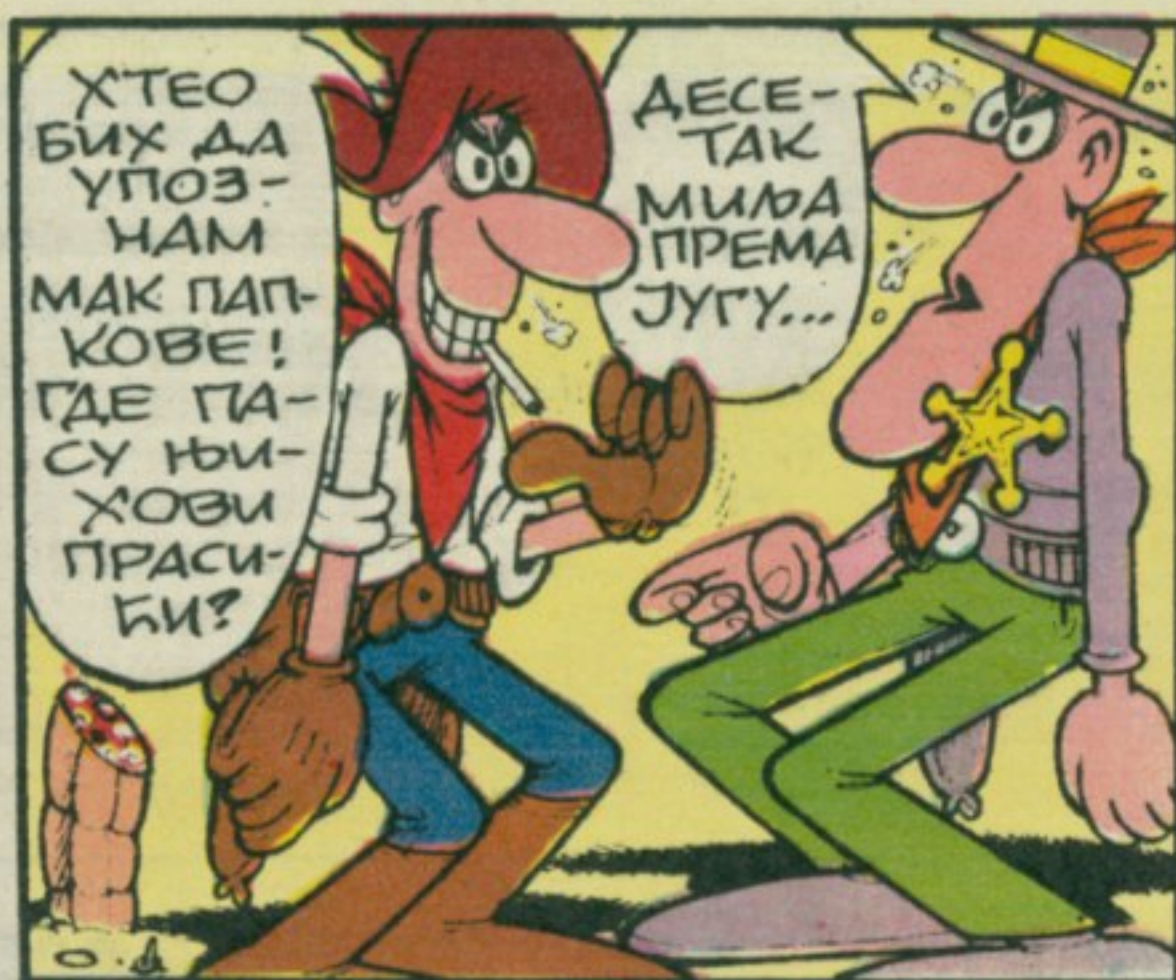

7. BAZOOKA JOE флуоресцент-
на значка, непогрешив знак
распознавања пријатеља BA-
ZOOKA JOE за 2 сличице.

BAZOOKA

Неоштећене сличице шаљите на адресу: »BAZOOKA JOE«
ЖИТО, Љубљана, Шмартинска 153, 61000 Љубљана. Адресу
напишите читко штампаним словима, а ако сте кандидат за
прву награду, напишите још коју од следећих величина маји-
це желите: 8, 10, 12, 14, 16.

КОКО БИЛ

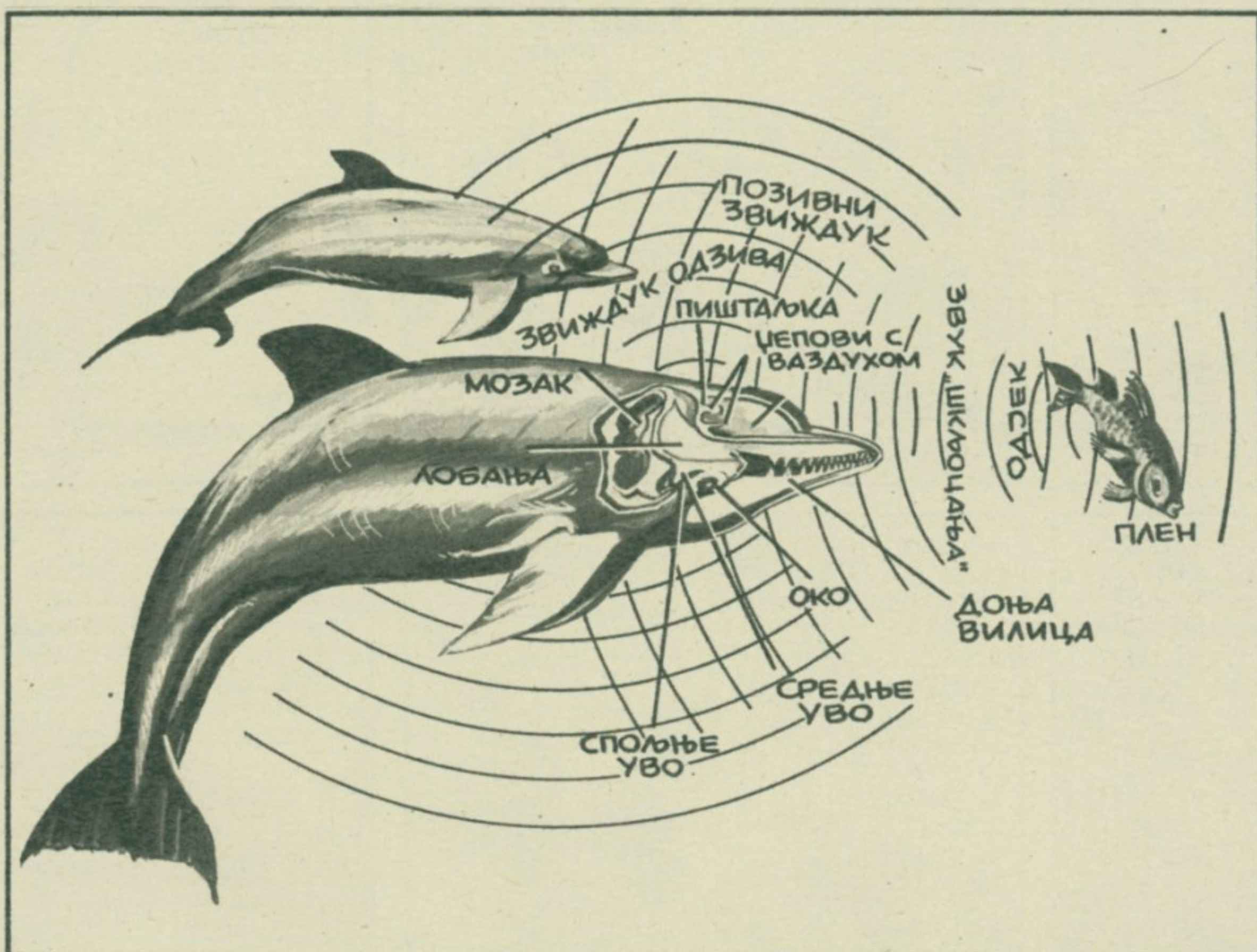
Научно испитивања
доказала су да су
делфини интелиген-
тне животиње. А ко
мисли — тај и говори!

ЗВИЖДЕ КАД СУ ТУЖНИ

О делфинима круже многе необичне приче. Тако је још међу старим Грцима владало веровање да су то, у ствари, мртви гусари који су због својих недела осуђени да вечно прате бродове у потрази за људским друштвом. Од тог доба, много је нетачних твђења изнето о њима. На пример, дуго се сматрало да воле музику, и то нарочито — хидрауличне оргуље.

Научници су помним испитивањем успели да отклоне велики део ових заблуда. Тако су доказали да делфине привлачи свака бука, без обзира да ли потиче од оргуља или бродске сирене, да искачу из воде не да би се забавили већ да би се ослободили паразитских ракова који им се лепе на кожу, и тако даље.

Међутим, отклањајући заблуде о делфину, биологи су и нехотице дошли до нових, можда још необичнијих открића.

У овој фази испитивања, наметнула се сама од себе једна нова претпоставка: ако делфин мисли, онда и — говори!

Тако су почели нови експерименти и појавиле се нове загонетке.

КАО РАДАР

Познато је да се делфини, слично слепим мишеви-ма, сналазе у води помоћу такозваног сонара: производе звук чији их одјек упозорава на препреку или обавештава о близини пле-на. Делфин емитује две врсте звукова: звиждук и оштар шум који би се могао описати као „шкљоцање“. Полазећи од претпоставке да ови звуци имају различиту намену, научници су подвргли делфине серији опита. Један од њих показао је да звиждање, на пример, служи за изражавање осећања; мајка и мла дунче, одвојени једно од другог, тужно су звиждали

Помоћу нарочитог апарата за произвођење шума научници су испитали способност делфина да разликује звуке. На слици: делфин покривених очију гура полугу коју је пронашао помоћу емитоване звучне „шифре“.

ДОСКОЧИЛИ МУ

Још одавно је примећено да је овог морског сисара из реда зубатих китова врло лако припитомити (не зна се зашто, али то најлакше полази за руком деци), да је предусретљив према људима и да брзо схвата њихове жеље. Према томе, биологи нису сумњали да имају посла са ванредно интелигентном животињом. У то су били још сигурнији када су испитали мозак делфина, који је тако велики и сложен да је просто невероватно да служи само за обављање основних животних функција.

Али, ускоро су научници морали да признају и више од тога: делфин не само да мисли, већ мисли — брже од човека! На свако упутство реагује хитро и експерименти му већ на почетку постају досадни. Испитивачи су схватили да нису дорасли овом „памятњаковићу“. Да би му некако доскочили, направили су компјутер који је брзо давао упутства и бележио реакције.

Делфини „пристају“ на све врсте експеримената, као да би и сами да помогну научницима. Опит чије је извођење приказано на слици открио је да овај морски сисар из реда китова уме да oponaша људске гласове. Ко зна, можда ће једнога дана човек моћи да разговара са делфином — на свом језику!

све док се поново нису нашли заједно.

Међутим, „шкљоцање“ је далеко занимљивије јер по свој прилици има ширу и сложенију намену. Посматрање је показало да управо ови звуци служе делфину да се оријентише у води и открије плен. Испуштајући их, он попут радара okreће главу лево-десно, све док емитовани таласи не наиђу на препреку која их одбија у виду одјека. Време које протекне од „шкљоцања“ до повратка одјека говори делфину колико је плен уда-

љен, а врста одјека — на какву је рибу наишао!

БОГАТ РЕЧНИК

— Али, зар је то све? — питају се научници. Не служи ли „шкљоцање“ и за споразумевање међу делфинима? Јер, судећи по разноликости звукова, на располагању им је заиста богат „речник“. Они „шкљоцају“ час дужи а час краће, час појединачно а час учестано попут рафала. О-

сим тога, служе се и веома великим распоном висина: најдубљи звук који испуштају има фреквенцију од 20 трептаја у секунди, а највиши — око 170.000! (По ређења ради, човек не чује ниједан звук изнад 16.000 трептаја!).

Да би утврдила имају ли делфини свој језик, група испитивача извела је следећи опит: две животиње ставила је у акваријум који је непрозирном преградом био подељен у две коморе. У свакој од њих налазила се полука која је делфин морао да гурне да би добио храну. Али, полуке су биле подешене тако да делфин у левој комори није своју могао да покрене док то не учини онај у десној. Било је довољно двапут поставити пред животиње овај проблем да би схватиле шта треба да раде. Делфин у левој комори почео је да „шкљоца“, дајући своје другу упутство да гурне полуку!

Опит је поновљен десет пута, увек са истим резултатом.

Је ли ово необорив доказ да делфини имају способност говора? Научници су опрезни и не желе да дају коначан одговор. Ипак, овакви опити дају наде да ћемо једног дана, мада не тако скоро, моћи да „ћаскамо“ с делфинима. Необични морски сисар и сам нас охрабрује у тим покушајима: питомо се подвргава испитивањима, слуша упутства, па чак и oponaша људске гласове.

Као да се труди да и он у нас проникне!

буна животиња хита да спасе „изгубљеног“ рониоца. Делфин који је послужио за овај експеримент са успехом је обављао и друге задатке. Тако је, на пример, носио пошту и опрему групи гњураца која је радила у једној подводној лабораторији. Пронашао их је помоћу нарочитих звучних сигнала ниске фреквенције које је ухватио на удаљености од 500 метара.

ВАШАР СА 7 КОНТИНЕНАТА

ОПАСНА ЛАМПА. — Француз Патрис Ансон, страствен сакупљач стоних лампи, позвао је свог пријатеља војног инжењера да би му се похвалио оригиналном лампом на масивном ваљкастом постолу коју је недавно стекао. Чим је пријатељ угледао лампу излетео је из собе повукавши са собом и Ансона. Ускоро је стигла читава чета инжењера који су најпре евакуисали све станове у згради а затим однели лампу чије је постолје у ствари била неексплодирана немачка граната.

ЗЕЛЕНА ПИЈАНИЦА. — Зна се да је бриљант веома отпорна биљка, да живи дуго и да се пење уз дрвеће и зидове. Али, све доскоро није се знало да ова биљка воли алкохол. На то су недавно научницима скренули пажњу професори Магдалениног колеџа у Оксфорду. Једна од стабљика бриљана која се пење уз зидове универзитетског здања, продрла је некако у подрум, урасла кроз чеп на једној боци и посркала из ње и последњу кап вина.

КАКО НАЋИ МИР. — Свима онима који желе да годишњи одмор provedу далеко од буке, у правом миру, амерички филмски режисер Џон Форд даје рецепт за који тврди да је проверен. „Налепите на свој аутомобил две велике слике Ракел Велч и Лиз Тејлор, саветује Форд. Тамо где вас буду питали ко су те две жене, зауставите се. Ту ћете, гарантовано, одморити нерве“.

ЗАБАВНИКОВА ПРОДАВНИЦА ПЛОЧА

Пружамо вам прилику да преко нашег листа набавите најновије грамофонске плоче. Треба само да испуните наруџбеницу, а плоче ћете платити поштару кад вам их донесе.

Забавник ће у сваком броју доносити листе са ценом плоча на којима ће бити заступљена

ПОП, ЗАБАВНА, НАРОДНА, КЛАСИЧНА И ЏЕЗ-МУЗИКА

МУЗИЧКА ПОШИЉКА

25

СЕДАМ МЛАДИХ
Па после кажу Џига луд — Деда и репа
Динара 10.—

26

МИЛАН СУБОТА
Франка, Франка — Променимо чаше
Динара 10.—

27

ТОМА КРИЖМАНИЋ
Марина — Насмешисе Марина
Динара 10.—

28

РАДМИЛА КАРАКЛАЈИЋ
Куда журиш — Прими ме
Динара 10.—

29

ОЛИВЕРА КАТАРИНА
Трепери једно вече — Хтела бих да знам
Динара 10.—

30

ЕСМА РЕЧЕПОВА
Есма-песма — Не, не љуби другу
Динара 10.—

31

МАЈА ДЕ РАДО
Мудра Манде — Питаш ме
Динара 10.—

32

ОЛИВЕРА КАТАРИНА
Алба — Плови лађа Дунавом
Динара 10.—

33

ЛУТАЈУЋА СРЦА
Још мало — За тебе
Динара 11.—

34

О'ХАРА
572 итд. — Сретна земља
Динара 11.—

35

ДРАГАН АНТИЋ
Ко те буди — Залуд те чекам
Динара 11.—

36

ОНЕ И ОНИ
Море и морнари — Кажу ми, кажи
Динара 11.—

37

БОБА СТЕФАНОВИЋ
Клечим и молим — Плачимо заједно
Динара 11.—

38

КОРНИ ГРУПА
Иво Лола — Знам за киме звони звони
Динара 11.—

39

ЛЕО МАТИН
Одисеја — Свет без тебе
Динара 11.—

40

КОРНИ ГРУПА
Етида — Једна жена
Динара 11.—

КУПИ ПРЕКО ПОШТЕ!

Чувајте све наше МУЗИЧКЕ ПОШИЉКЕ јер објављене листе грамофонских плоча СТАЛНО ВАЖЕ. То значи да на једној наруџбеници (од најмање 50 динара) можете да поручите плоче са старих и нових наших листа, и то без обзира на врсту плоча и музике коју наручујете (лонг-плеј или мале плоче, поп, забавна или народна, класична, џез-музика).

Цена плоче преко Забавника иста је као и у радњама, или чак (за неке плоче) и нижа!

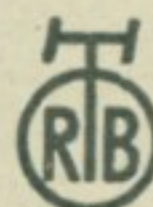
ПОКЛОН: Код наруџбина од 100 динара и више, Продукција грамофонских плоча РТБ поклања вам по једну плочу по свом избору (која се не налази у овом списку). За сваких даљих 50 динара наручених плоча, добијате још по једну поклон-плочу.

Пажљиво изаберите плоче, напишите њихове бројеве и своје податке на наруџбеницу, залепите је на дописницу и пошаљите на адресу: ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК, 11001 Београд, Македонска број 29.

ВАША НАРУЏБИНА НЕ СМЕ ДА БУДЕ МАЊА ОД 50 ДИНАРА, ПОШТО ПОШТАРИНУ НЕ ПЛАЋАТЕ ВИ НЕГО МИ.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
11001 Београд, Македонска 29

НАРУЏБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наручујем плоче под бројевима:

за укупну суму од _____ дин. коју ћу платити поштару кад ми их донесе кући (поузећем).

(Име и презиме)

(Поштан. број и место)

(Улица и број)

Датум

Потпис

Наруџбеницу попуњава лице које ће платити плочу.

21

КОРНИ ГРУПА
Глас са обале боја — Пут за Исток — Мој бол — Безглаве ја-ха-хорде — Тата Ко. и мама Спо.
Динара 40.—

22

ЗОРАН ЛЕКОВИЋ
За нас двоје — Све о њој — Гледам твоје очи — Пут — Долазим вечерас — На моме прагу — Нико, нико — Живот је леп — Санија — Она је најлепша — Љубомора — Цвеће љубави
Динара 36.—

23

ДРАГАН АНТИЋ
Ја знам — Дуго те тражим — Залуд те тражим — Живот мој, љубав моја — Много тражим од живота — Ко те буди — Због једне жене — Санија — Зашто да не узмем њу — Да сам твој — Љуби ме — Касно је за љубав
Динара 36.—

24

БОБА СТЕФАНОВИЋ
Опрости — Када те нема — Плачимо заједно — За твоју љубав — Болно срце, плаче — Свако мора имати неког — Ко ме да дам — Пиши ми — Обриши сузе драга — Остани моја — Чувај се ватре — Смет ли да ти кажем, мила
Динара 36.—

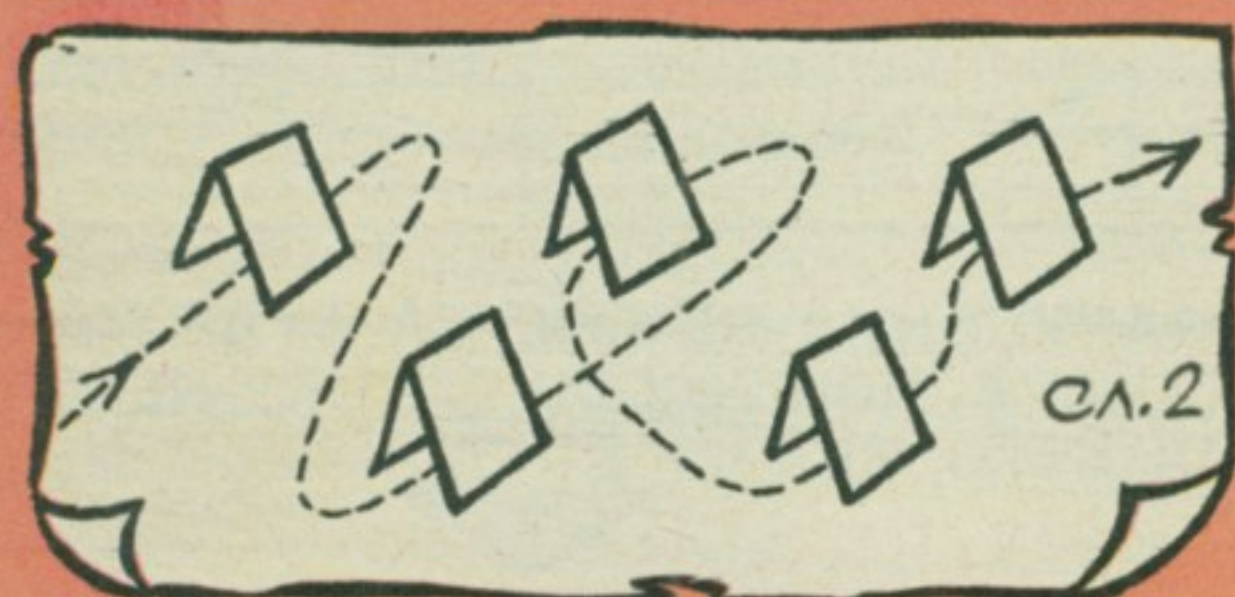
ИГРЕ У ШКОЛСКОМ

ХЛАДНО-ВРУЋЕ. — У игри може да учествује десет или више играча. Сви осим једног ухвате се за руке и направе круг, а онај играч стане усред круга и неко му преко очију завеже мараму. Затим један од играча из кола стави наред круга неки свој предмет — по могућству што мањи. На дати знак играч са везаним очима почиње да тражи предмет пипајући по земљи. Ако се он удаљи од предмета, у колу вичу „хладно“, а кад му се приближи — „вруће“. Кад пронађе предмет играч скида мараму са очију и почиње да погађа чији је предмет који је нашао. Има право да погађа три пута. Ако ни трећи пут не погоди, остаје у кругу а ако погоди замењује га онај играч чији је предмет.

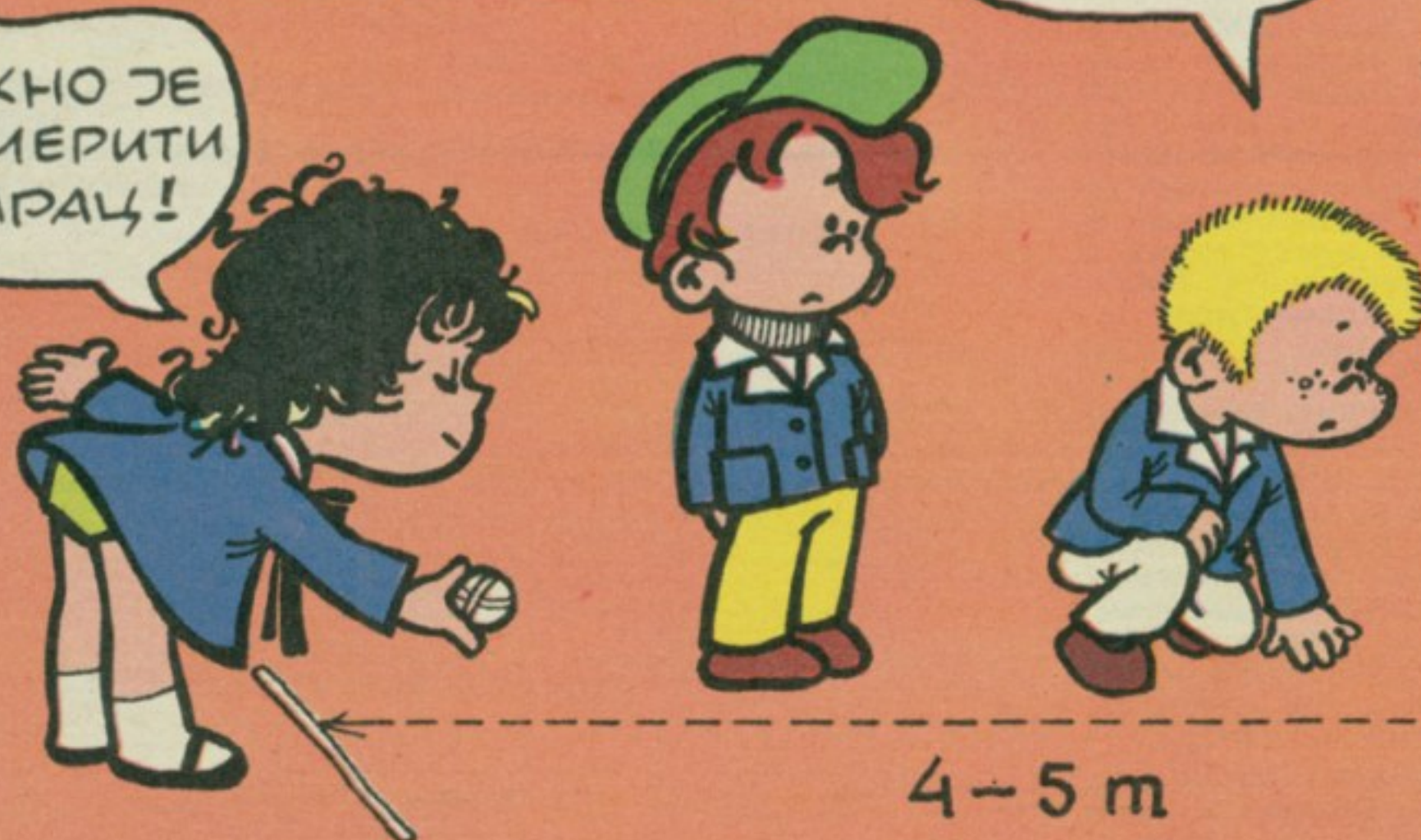
НЕОБИЧНА ШКОЛА.

— Ову игру играју две екипе свака од по пет играча. Сваки од играча представља по један школски предмет: биологију, географију, књижевност, историју, физику. Затим сваки играч узима по један појам из ових области. На пример: један је слон, други Јулије Цезар, трећи река Сава, четврти Хамлет, пети клатно. Игра почиње: један од играча из прве екипе иступа а сви играчи из друге погађају шта он представља. Свако има право да постави по три питања (цела екипа укупно 15 питања). Ако погоде њихова екипа осваја поен а ако не, они постају испитивана екипа. Поени се сабирају. Кад се заврши испитивање, екипе се такмиче у превлачењу преко црте. У превлачењу свака екипа има онолико играча колико је освојила поена. Два играча се држе за руке а њихови помагачи ухвате их око струка и сви заједно да би противничку екипу превукли преко црте на земљи.

САД ЋЕМО
ДА ВИДИМО
ДА ЛИ СУ
ДЕВОЈЧИЦЕ
БОЉЕ
ОД
НАС...

ВАЖНО ЈЕ
ОДМЕРИТИ
УДАРАЦ!

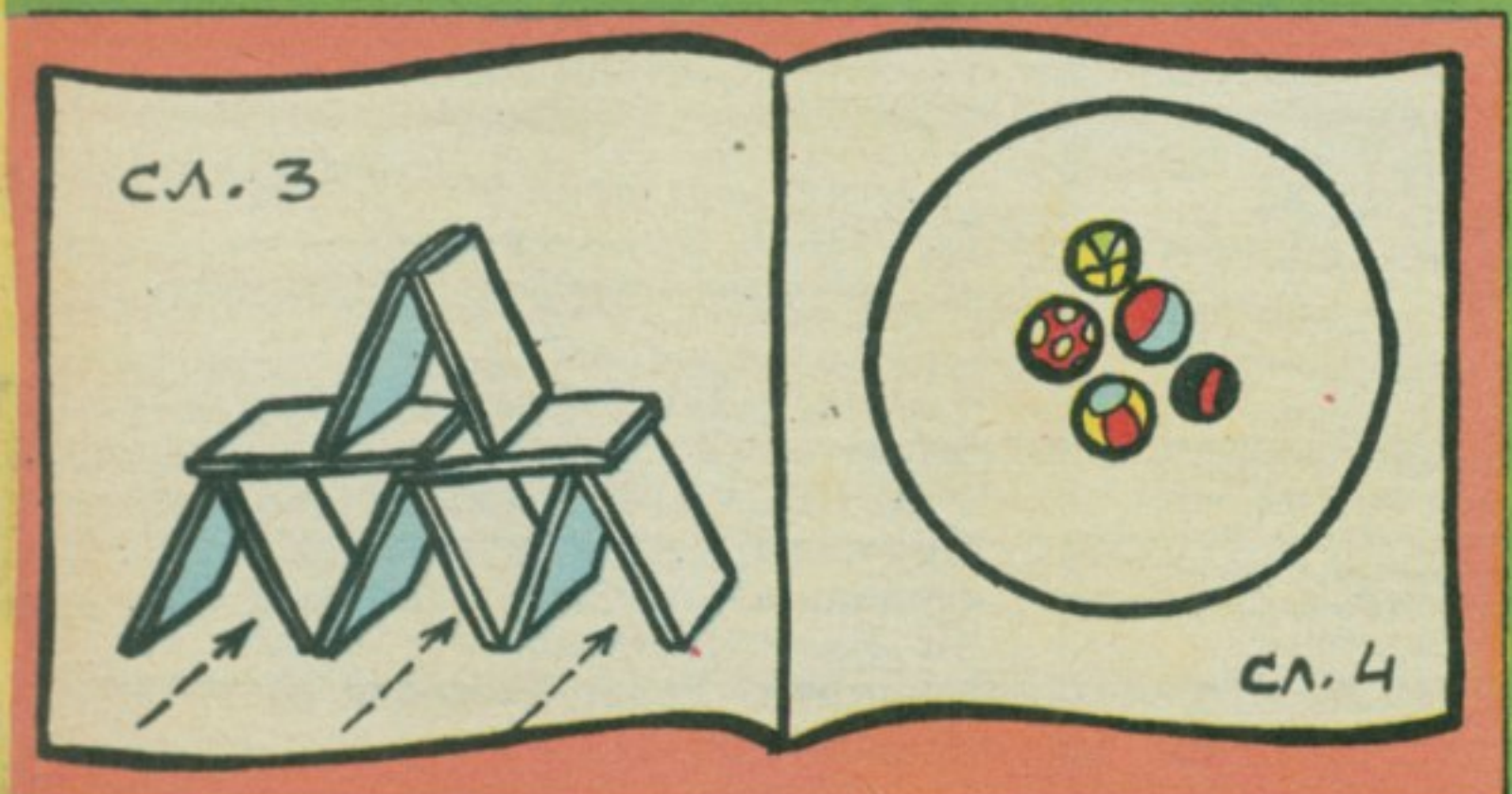
БАЧКИ ГОЛФ. — За ову игру потребно је 10 комада чврстог картона од 22 x 12 см и по једна мала гумена лоптица за сваког играча. Картони се поређају у „капије“ као на сл. бр. 1. Са раздајине од 4,5 м први играч баца лоптицу кроз свих пет капија пажећи да их не сруши. Ако му то успе, поставља капије као на сл. бр. 2 и опет баца лоптицу. Путања лопте може бити било каква, рецимо као ова на нашој слици (лоптица се тада баца више пута). Када играч савлада и ове препреке ређа картоне као на сл. бр. 3 и лоптица треба да прође кроз три доње. Када се прође кроз ове капије, нацрта се круг пречника 1 м и у њега ставе лоптице свих играча. Играч који је прошао кроз све капије гађа у ову гомилу: једним ударцем лоптице треба да све остале лоптице избаци из круга. Уколико за време игре играч обори неку капију, препушта место следећем и чека да на њега опет дође ред.

4-5 m

сл. 1

ABORNUTY

ШВЕРЦЕРИ и ЦАРИНИК. — Сви играчи су шверцери а само један је цариник. Шверцери се поређају у ред а један од њих сакрије, али да цариник не види, неки предмет, рецимо: кликер, шналу, прстен, итд. Сакривени предмет мора да буде на самом играчу. На пример: у коси, ципели, оделу. Цариник затим почиње да претреса играче и тражи скривено благо. Чим једног играча претресе и пређе на другог, он нема више право да се враћа на претходног. У тренутку кад напица или нађе благо викне: „Открио сам те!“ Тада оба играча, и ухваћени и цариник, трче до неког унапред одређеног циља — зида, стуба, дрвета. Ако први стигне цариник, значи да је ухватио шверцера, а ако први стигне шверцер, значи да је успео да пребегне границу. Ако приликом првог претреса цариник не успе ни код једног од играча да пронађе благо, он и у другом претресу остаје цариник.

ХИТ СТРАНА

Сваког петка читајте у Забавнику све о најбољим певачима и ансамблима света. Сваког понедељка на Радио-Београду 1, у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, слушајте најновије хитове.

ЛОБДИНО ПИТАЋЕ

★ На каквим бубњевима свира Кит Мун, бубњар групе „Ни“, а какву опрему има нови бубњар „YU — ГРУПЕ“?

Ј. Ковач, Лиман, Нови Сад
Кит Мун свира на „premier“ бубњевима који су специјално направљени према његовој замисли. Раша Белмаш, бубњар „YU — ГРУПЕ“ има нове „haйman“ бубње.

ЗАБАВНИКОВА МУЗИЧКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

BEATLES:

Енглески поп-квартет чинили су: Ринго Стар, Џорџ Харисон, Пол Макартни и Џон Ленон. У периоду 1962—70. остварили су незапамћене успехе како по продаји плоча тако и по општем ин-

тересовању које су изазвали. Овај састав издао је 22 сингл-плоче и 13 албума. Битлси су се званично распали 10. априла 1970. године и од тада раде самостално.

BEETHOVEN:

Лудвиг ван Бетовен рођен је 1770. године у Бону а умро је 1827. у Бечу. Један је од највећих композитора уопште. Историцари музике тврде да његово комплетно дело одише љубављу за човека и вером у његову будућност. Указао је на нове путеве музичке уметности обогативши је смелим стваралачким ми-

слима. Иако је пред крај живота сасвим оглувео, није престао да компонује до последњег часа. Иза њега су остала многа капитална дела: девет чувених симфонија, 11 увертира, 5 клавирских концерата и један виолински, 32 сонате, 16 гудачких квартета. Од вокално-инструменталних дела истичу се: једина опера „Фиделио“ и велика „Миса Солеmnис“. Данас у његовом опусу проналазе инспирацију многи поп-састави.

BOOTLEG LP:

(Бутлег плоче) је назив за производ анонимних произвођача који, користећи многе „рупе у закону“, праве и продају илегално ЛП плоче. Ове плоче су донеле много проблема „правим“ диско-компанијама пошто произвођачи „бутлег“ албума не плаћају никакве дажбине и тако на једноставан начин праве профите. До материјала за плоче долазе на разне начине: снимају концерте познатих група или краду већ снимљене песме и тако издају плоче које су обично без икаквих ознака. „Бутлег“ плоче се појављују први пут 1968. године да би 1970. озбиљно пољудале темеље диско-трустова. Данас се сматра да је мода прошла и да је „златна грозница“ неповратно отишла. Највише су „бутлеговани“ Дилан, „Ролингстоунси“ и Џими Хендрикс. На тржишту, илегалном разуме се, могу се наћи и данас „бутлег“ плоче многих познатих група и певача.

ЛИЛИ ИВАНОВА

Лили Иванова је једна од најпознатијих певачица Европе. Чувена бугарска естрадна уметница рођена је у граду Кубрату. Завршила је медицински техникум и дуго радила као медицинска сестра. Волела је да пева али ниједног тренутка није помишљала да ће постати заслужени уметник своје земље. Причајући о почетку своје каријере признаје да је њен први наступ био пре шала него намера да избори видно место на естрадном подијуму.

Почела је 1963. године страним репертоаром и страним начином певања. Подшишана веома кратко, нежна и крхка, много је подсећала на Риту Павоне а како је певала многе композиције из репертоара познате италијанске певачице сви су јој прорицали кратку каријеру. Међутим, Лили се није предала: временом је мењала програм и начин певања све више потврђујући своје велике гласовне могућности. Снажан глас и способност да створи атмосферу присности са публиком доносе јој велику популарност. Њен шарм и навика да уноси весеље познати су у многим земљама. Освојила је не само публику, већ и награде на многим фестивалима:

1966. — Прва награда на фестивалу „Златан кључ“ у Братислави; 1968. — Прва награда на Фестивалу омладине и студената у Софији; 1968 — Прва награда на првом Интернационалном фестивалу песама у Барселони; 1968 — „Златна плоча“ у Кану и 1970 — Прва награда на Олимпијади поп-музике у Атини.

Запажени су њени успеси на турнејама по Совјетском Савезу, Пољској, Румунији, Турској, Чехословачкој, Шпанији, Мађарској, Јапану, Куби, Грчкој, Француској, Немачкој, Финској и другим земљама. У нашој земљи

Лили је гостовала неколико пута и увек наишла на одличан пријем.

Њена слава у Бугарској је огромна. Свака од петнаест плоча, колико је снимала за диско кућу „Балкантон“, постигла је велике тираже. Већ неколико година је најзапаженији учесник на „Златном Орфеју“, највећем фестивалу

бугарске забавне музике који се сваког пролећа одржава на обали Црног мора. Лили Иванова је понос забавне музике у земљи наших суседа. Због многих успеха прва је понела назив Заслуженог уметника Народне Републике Бугарске.

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

- МАЈДА СЕПЕ, Розманова 22, Љубљана
- YU-ГРУПА, Војислава Илића 27/III, Београд
- МИКИ ЈЕВРЕМОВИЋ, Љермонтова 6/XVI, Београд
- ЦРНИ БИСЕРИ, Кичевска 22, Београд
- РАДЕ ВУЧКОВИЋ, Бранкова 24, Београд

ПЕСМА НЕДЕЉЕ ПИТАШ МЕ

Музика: П. Павишић

Текст: Маја де Радо

Изводи: Породична Мануфактура
Црног Хлеба

Питаш ме зашто увек,
када плачем, ја се смејим.
Зашто увек, кад си несрећна ти,
када ћутиш или јецаш, ја се смејим.

О драга, кад би знала како лудо
волим онај мили,
онај тужни плачни поглед,
онај нежан израз лица твог
кад плачеш ти.

Волим кад ти лицем теку сузе,
кад дођеш и утеху у мени тражиш,
драга си ми кад кроз сузе тихо
шапнеш:

„Опрости“.

Ја желим, мила, да си увек срећна;
буди весела, ја волим кад се смејеш,
ал' кад плачеш најдража си ипак мени,
опрости.

БЕРЗА ПЛОЧА

● Продајем двадесетак ЛП плоча следећих пјевача и група: SANTANA BLACK SABBATH, ISAAC HAYES, WHO, FAMILY, JETHRO TULL и других. Плоче су нове а цијене су од 80 до 140 н. д. Златко Срkalовић, Дрварска 31, Сарајево

● Желим да купим ове плоче групе DEEP PURPLE: „Shades of Deep Purple“, „Book of Taliesyn“, „Deep Purple“, „Deep Purple in Concert“ и сингл „Hush“. Плоче морају бити у добром стању. Зоран Месарош, Хероја Пинкија 25, Суботица

● ПЕСМУ НЕДЕЉЕ: ПИТАШ МЕ можете чути у понедељак 30. априла 1973. године у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО која се налази на I програму Радио-Београда од 20.00 до 22.00!

ОДГОВОРИ ЗА НАГРАДУ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕШ СПОРТОВЕ?

Мада до следеће Олимпијаде има још три године, десет спортиста на нашем цртежу сваког дана вредно вежба. Наш цртач пожелео је да их нацрта за успомену а ми смо се онда сетили да на основу овог цртежа проверимо колико наши читаоци познају спортове.

Твој задатак састоји се у томе да на основу покрета тела сваког од ових десет спортиста погодиш којим се он спортом бави. На пример: спортиста под бројем 1 је???? Тако уради и са осталих девет спортиста. Дописницу с одговорима, налепљеним купоном и својом читко исписаном адресом пошаљи ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ, Београд п. фах. 124, до 5. маја ове године.

Међу читаоцима који буду тачно одговорили на свих десет питања извући ће се добитници награда.

I НАГРАДА ОДАБРАНА ДЕЛА ФЛОДОРА М. ДОСТОЈЕВСКОГ (у 12 књига)

цена 500 динара

II НАГРАДА САБРАНА ДЈЕЛА МЕШЕ СЕЛИМОВИЋА (7 књига)

III НАГРАДА НАРОДНА КЊИЖЕВНОСТ (10 књижица у којима се налазе народне песме свих циклуса)

Ја, санипласт, помажем и награђујем!

Кад се деца у игри озледе — ја сам ту!
Кад се одрасли на раду повреде — опет сам ту!

Можете ме квасити јер сам непромочив и брзо употребити јер ме пакују у кесице у количини од 10 комада. Ставите ме на рану и она ће брзо зацелити.

Величине сам 7,5×8 сантиметара. Имам пластифицирану основу и стајем у сваки цеп. Можете ме купити у апотекама и робним кућама широм наше земље.

**ПОТРАЖИТЕ МЕ, ПОМОЋИ ЋУ ВАМ!
ПОШАЉИТЕ КУПОН, НАГРАДИЋУ ВАС!**

Saniplast

ПИТАЊЕ БРОЈ 2:
ШТА ЈЕ САНИПЛАСТ?

ОДГОВОР: _____

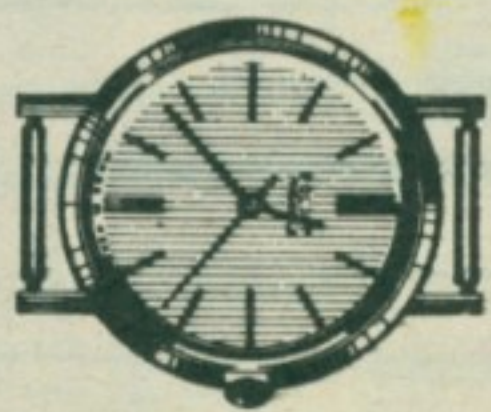
(име и презиме)

(поштански број и место)

(улица и број)

НАГРАДЕ

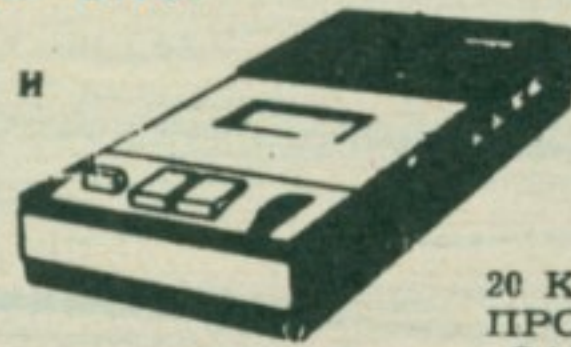
(за одговор на прво и друго питање)

РУЧНИ САТ

ПОНИ ВИЦИКЛ

ПОРТАБЛ МАГНЕТОФОН

20 КОМПЛЕТА ПРОИЗВОДА „САНИТЕКСА“

Купон са питањем број 1 који је објављен у Политикином забавнику 13. IV и купон са питањем број 2, попуни, изрежи и пошаљи на адресу: ТВОРНИЦА САНИТЕТСКОГ МАТЕРИЈАЛА „САНИТЕКС“, 77230 ВЕЛИКА КЛАДУША, са назнаком „ЗА САНИПЛАСТ“, најкасније до 8. маја ове године. Међу читаоцима који буду тачно одговорили на прво и друго питање извући ће се добитници награда.

ФОРМУЛА ЗА ВЕЧНОСТ

Ало? Јеси ли ти, Иви? Лепо је од тебе што си ме позвала... Ох, читам телеграме са изјавама саучешћа. Много сте љубазни ти и Ед, али не треба да се бринете за мене... Да, спремам се да идем на спавање... Знаш, то је заиста невероватно. Телеграме ми је послало бар десет особа за које никад нисам чула... Извини, Иви, не бих хтела сад да се расплачем. Хвала ти... Јавићу ти се сутра.

Мадлин је спустила слушалицу, с муком задржавајући наступ плача.

— Не, нећу више — рекла је гласно и узела цигарету. Није више имала ниједну чисту марамицу; напади плача смењивали су се целог дана упркос њеној решености да бар пред другима буде чврста.

Телефон је поново зазвонио.

— Ало? Ах, ти си то, чика-Џорџе... Добро сам. Ти и стрина Емилија сте заиста љубазни, али ипак бих хтела да вечерас останем код куће. Не, немој да долазиш. Стварно сам добро.

Одбивши опасност, Мадлин је седела у столицу-љуљашку и, са слушалицом на уву, слушала бескрајно причање Томовог стрица. Љуљала се и слушала, и столица би сваки пут, увек при истом нагибу, лако шкрипнула.

— Да, знам како вам је било. Том вас је толико волео (шкрип) Ох, заиста? Ја се тако мало разумевам у осигурање (шкрип). Баш ти хвала...

Обге Том!

Најзад је и тај разговор био завршен и Мадлин је пошла у купатило да опере марамице. Али, телефон је поново зазвонио. Ко ли је сад? Није ваљда опет чика-Џорџе.

Кад је чула глас из слушалице само што се није срушила. Одмакла је слушалицу од ува и гледала је ужаснуто. А глас из ње настављао је да говори:

— Мадлин, драга, чујеш ли ме? Јеси ли добро, злато? Ја сам... Том. Жао ми је ако сам те уплашио, али морао сам да се јавим. Кад је прво запрепашћење прошло, Мадлин је нашла снаге да одговори.

— Каква је то шала? — рекла је љутито, убеђена да неко подражава Томов глас. — Ко је тамо?

Глас је постао тиши. Док је слушала, Мадлини су текле сузе, које није ни покушавала да обрише. Стезала је слушалицу у руци и кад ју је онај на другом крају већ био спустио и слушала је монотони сигнал да је линија слободна.

Кад је дошла к себи, стала је да прелистава телефонски именик. Ни како није могла да запамти број доктора Морза. Нашла га је и окренула. Телефон је дуго звонио. Најзад се јавио женски глас, нимало љубазан:

— Доктор није код куће. Ако хоћете, оставите ваш број.

— Јавићу се касније — рекла је

РЕЈЧЕЛ АМДУКС

Била је већ уморна од телеграма, изјава саучешћа и рођака који су настојали да је утеше. А онда је телефон зазвонио...

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

Мадлин је брзо спустила слушалицу, јер су се на степеницама већ чули кораки.

Заборављен Њодашак

Срце јој је лупало кад је кренула да отвори иако је уверавала себе да се не плаши, да ће се све разјаснити.

Отворила је врата и рекла:

— Томе, јеси ли то ти?

— Јесам. драга. Рекао сам ти да долазим.

Загрлио ју је, а онда се загледао у њу.

— Лоше изгледаш, злато. Мора да ти је било тешко.

— А како би могло бити друкчије? — рекла је тихо.

— Не знам... Одмах су ми дали да попуним некакве формуларе, тако да нисам имао времена да мислим.

— Формуларе?

— Да. Него, кад већ говоримо о томе, реци ми где је рођена твоја мајка.

Заустила је да каже: „У Пасквотнику“, али се у последњем тренутку уздржала и рекла:

— Зашто, Томе? Шта ће ти то?

— Никако нисам могао да се сетим. И тако сам дошао...

— Али, зашто?

— Извини, знам да ти је све ово чудно. Хајде да седнемо, да ти објасним.

— Да ти донесем кафу?

— Можеш. Само пожури.

Из кухиње га је чула како корача горе-доле по салону.

— Има ли каквог воћа? — довикнуо јој је.

— Има. Погледај у полици. Послао ми га је чика-Џорџе.

— Заиста? Како је стари? Је ли досадан?

Проклећа бирокрашија

Кад је донела кафу, видела је да је он управо загризао јабуку и осетила неко олакшање. „Чудно“, по-

— Умро! Реци то слободно, драга. Дакле, рекла си му да ја нисам умро од инфаркта. И шта је било даље?

— Рекла сам му да су те убиле оне њихове проклете бирократске методе, да би требало дићи у ваздух сва министарства у Вашингтону... и не знам шта још.

— Хм, бојим се да си се замерила чика-Џорџу. Знам како му је кад му неко дирне у владу.

— Он те, изгледа, много воли, Томе. Каже да си му ти био све.

— Шта је ово? — упитао је Том, показујући на хрпу телеграма.

— Изјаве саучешћа.

— Ох! — Стао је да чита телеграме као да је то било нешто најприродније на свету.

— Слушај, Томе, — рекла је Мадлин нервозно. — Хтела бих да знам шта ово значи. Да ли се то догађа и другима?

— Сео је крај ње и стегао је у загрљај.

— То је због закашњења, драга.

— Каког закашњења?

— Каснила је сагласност. Знаш да сам одувек имао слабо памћење. Нисам могао да се сетим где је рођена твоја мајка, и тако...

— Хоћеш да кажеш да је и мртвима потребна нечија сагласност?

Тамо нема Њрошекције

— Да, злато. Седи за тренутак, све ћу ти објаснити... Сећаш ли се, док сам био жив, колико је разних сагласности, дозвола и потписа требало да добијем за најмањи посао који сам хтео да предузмем?

— Сећам се. И увек сам ти говорила да се манеш тих својих идеја

Мадлин је покрила уста салветом јер је знала шта ће се догодити кад Том подигне слушалицу

53

Народна легенда испре-
ла је свет добрих вила и
принцеца, храбрих краљеви
ћа и ратника и свет злих ви
тезова, моћних чаробњака
и страшних змајева.
Књиге су повезане у плат
но или картон, имају 140 до
250 страница текста и већи
број илустрација.

**ЗАМОЛИТЕ
МАЈКЕ
ДА ВАМ КУПЕ
БАЈКЕ
СВИХ НАРОДА СВЕТА**

ИП „НАРОДНА КЊИГА“
11000 Београд, Шафарикова 11

НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

1. ЗА ГОТОВО: БАЈКЕ под бројем _____
по цени од 8 дин. Укупан износ од _____ дин. пла-
тићу поштару кад ми донесе књиге.

2. КОМПЛЕТ БАЈКИ (1—24) по цени од 240 дин. у 6 месеч-
них рата. Прву рату од 40 дин. платићу поштару кад ми
донесе књиге.

(Купац)

(Пошт. број и место)

(Улица и број)

(Овера предузећа за купце
на отплату)

(Потпис наручиоца)

У случају спора признајем надлежност суда у Београду.

1. ИРСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	9. БАЈКЕ СА МАДАГА-СКАРА (ћирилица)	17. ИСЛАНДСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)
2. ИТАЛИЈАНСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	10. БАЈКЕ ЈУГА АФРИКЕ (ћирилица)	18. ДАНСКЕ БАЈКЕ (латиница)
3. ФРАНЦУСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	11. АЛЖИРСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	19. ШВЕДСКЕ БАЈКЕ (латиница)
4. ЕНГЛЕСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	12. СУДАНСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	20. ЛЕТОНСКЕ БАЈКЕ (латиница)
5. НЕМАЧКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	13. КАВКАСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	21. УЗБЕКИСТАНСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)
6. БЈЕЛОРУСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	14. УРАЛСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	22. ФИНСКЕ БАЈКЕ (латиница)
7. МАРОКАНСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	15. РУСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	23. ЕСТОНСКЕ БАЈКЕ (латиница)
8. ЕТИОПСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	16. УКРАЈИНСКЕ БАЈКЕ (ћирилица)	24. НОРВЕШКЕ БАЈКЕ (латиница)

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ »НАРОДНА КЊИГА«

даје специјалан попуст читаоцима ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА за књиге библиотеке „БИСЕРИ“: уместо 15, платићете 8 дин. (за сваку књигу) поштару кад их донесе. За готово се могу поручити најмање 3 књиге, на отплату само комплет од 24 књиге по цени од 240 дин. у 6 месечних рата по 40 дин. Прву рату плаћате кад вам књиге донесу (поузећем).

Попуните наручбеницу и пошаљите на адресу: ИП „НАРОДНА КЊИГА“ 11001 Београд, Шафарикова 11.

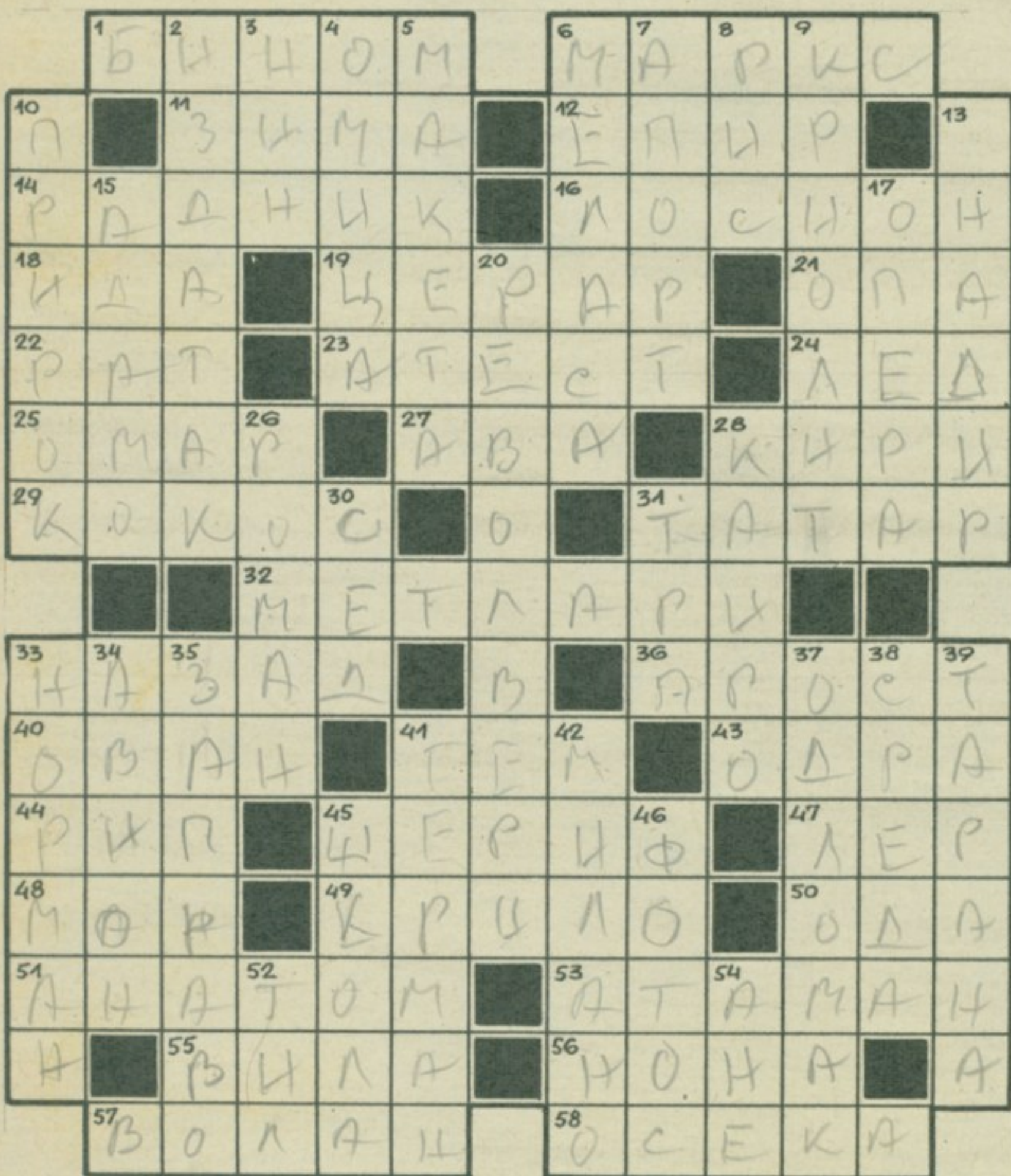
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) двочлани математички израз, 6) аутор „Капитала“ (Карл), 11) годишње доба, 12) област у Грчкој, 14) произвођач, 16) лековито средство за чишћење лица, 18) италијанска филмска глумица (Лупино), 19) наш најбољи гимнастичар, 21) узвик при скоку, 22) зружани сукоб, 23) писмена потврда о квалитету материјала, 24) агрегатно стање воде, 25) египатски филмски глумац (Шариф), 27) холивудска филмска глумица (Гарднер), 28) јединица за мерење радиоактивности, 29) јужно воће, 31) припадник татарског народа, 32) произвођачи метли, 33) иза, позади, 36) једноставан, 40) домаћа животиња, 41) тениски израз, 43) река у Чехословачкој и Пољској, 44) личност из стрипова (Кирби), 45) обласни судски чиновник у САД, 47) празан ход код возила, 48) енглески утописта (Томас), 49) део авиона, 50) песма узвишеног садржаја, 51) стручњак у анатомији, 53) козачки поглавица, 55) летњиковац, 56) светска првакиња у шаху, 57) управљач на возилу, 58) спуштање нивоа мора.

УСПРАВНО:

1) хемијски знак за бор, 2) трошак, 3) место у Далмацији, 4) једногодишње женско ждребе, 5) модел, 6) сируп при преради шећера, 7) узвик при дресури паса, 8) дивља крволочна животиња, 9) врста минерала, 10) предикат, 13) река у СССР-у, 15) француски шансонјер (Салваторе), 17) музичка драма, 20) врста ватреног оружја (мн.), 26) књижевно дело, 28) главни град Египта, 30) беле косе, 31) морски краставац, 33) страна мушко име, 34) ваздушно превозно средство, 35) у ствари, баш, 37) део књиге, пасус, 38) дан у недељи, 39) суво зрнасто тесто, 41) совјетски космонаут (Титов), 42) град на северу Италије, 45) просветна установа, 46) фотографски снимак, 52) прозирна тканина, 54) далматинско женско име.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Осло, 4) Арда, 7) Каљон, п, 18) искреност, м, 11) Арса, 13) прт, 14) тако, 16) лутка, ј, 19) акварел, м, 22) воз, 24) терет, 25) аба, 27) Етна, 29) рит, 30) Атид, 31) „Свадба“, 32) осмина, 33) Лоња, 34) нар, 36) Анам, 37) оре, 38) адути, 40) Ацо, и, 41) хватање, и, 43) Индра, о, 45) Елија, 48) кауч, 49) оба, 51) Ибар, р, 52) наступити, е, 53) атак, 54) оса, 55) Асим.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор Миролуб Лазаревић. Главни и одговорни уредник Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 88,00 дин, полугодишња 44,00 дин, тримесечна 22,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 176,00 дин, полугодишња 88,00 дин, тримесечна 44,00 дин. Уплате на текући рачун 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: DM 36 — \$ 12 — FF 56 — Sfr 40 — Skr 52. Девизне уплате из иностранства преко Београдске банке — Београд на рачун 608-620-3-32000-10-54. Поштански факс 124. Телефони: 24-471, централа 24-191 и 25-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1 тел. 22-711. На основу мишљења републичког секретаријата за културу СРС број 413-29/73-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

КАФИПЕРКЕ СТАРОГ ВЕКА

Драги Забавнице,
слушала сам од старијих а и читала да су жене у старом вијеку носиле скупоцене хаљине. Можеш ли да ми опишеш бар једну такву хаљину.

Мирјана Бећиревић,
Огулин

Жена римског императора Калигуле (живела је у I веку) имала је једну хаљину украшену драгим ка-

мењем која би, према данашњим приликама, вредела 600 милиона ст. динара. Уз ту хаљину она је носила и бисерну огрлицу у вредности од 525 милиона ст. динара.

КМЕТ: СЕЉАК ИЛИ ПЛЕМИЋ

Драга редакцијо,

Пошто сам сталан читалац „Политикиног забавника“ и пошто га читам од почетка до краја молио бих вас да ми дате једно објашњење, односно да вас ја упитам зашто сте направили једну крупну грешку. У броју 1107 у укрштеним речима стоји: усправно 38) племићка титула у Босни у решењу се добило „кмет“. То није тачно, а ако нисте могли неки други израз да нађете могли сте да ставите усправно под 38) тежак или сељак у Босни у средњем веку. Ово писмо сам написао зато да

други немају погрешну представу о по-
ложају сељака у средњем веку.

Недељко Бркић,
Гостиварска 57, Београд

И у праву сте и нисте. Кмет је назив за сељака који је у условима феудалних друштвених односа био везан за земљу. Али, у средњем веку у Босни је „кмет“ био племићка титула, док су у Дубровнику и у Црној Гори кметовима називани „добри људи, изабране судије“. У Србији је, пак, кметом називан сеоски старешина, главар села. Све ове податке можете наћи у Малој енциклопедији „Просвета“.

МРАВИ НОСЕ ВОДУ

Драги Забавнице
интересује ме где пустињски мрави
нађу воду без које не могу да живе.
Михаило Весковић,
Раковица

Дуго су се научници питали где и како мрави који живе у пустињи нађу себи воду. Ту тајну открио је недавно један јужноафрички научник.

У току истраживања подземних вода у једној пустињској области Трансвала, научник је приметио један узан вијугав канал који се губио у земљи. Канал је од површине водио до дна бунара који је био дубок око двадесет метара. Кад га је изближе испитао, научник је видео да је то у ствари читав низ мравна водоноша од којих је сваки носио по једну кап воде! Мрави су се редом спуштали на дно бунара, узимали воду и односили је у мравињак, својим друговима. Научник је израчунао да је за тај посао једном мраву било потребно око пола часа. Поред тога он је приметио да ноћне смене раде брже него дневне и то вероватно због тога што је и мравима као и људима лакше да раде ноћу кад температура није висока.

ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

СА „ПРИРУЧНИКОМ ЗА НОВУ МАТУРУ“ МОЖЕТЕ БРЗО И УСПЕШНО ДА ОБНОВИТЕ ЦЕЛО СРЕДЊОШКОЛСКО ГРАДИВО!

НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“ у сарадњи са групом познатих педагога приредило је специјално за гимназијалце и средњошколце „ПРИРУЧНИК ЗА НОВУ МАТУРУ“ који садржи сажето градиво из СРПСКОХРВАТСКОГ ЈЕЗИКА, ИСТОРИЈЕ, ГЕОГРАФИЈЕ, БИОЛОГИЈЕ, ХЕМИЈЕ, ФИЗИКЕ и МАТЕМАТИКЕ по наставном плану од I до IV разреда.

Ово је јединствен приручник, штампан на 378 страна, за припрему матуре и за брзо и успешно понављање градива у току школске године. Можете га добити поузећем, по цени од 40 н. дин. за само неколико дана ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбином на: НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд.

